literarni natečaj

Nagrajena dela Literarnega natečaja

BODI PISATELJ/ PISATELJICA 2026

pionirski dom CENTER ZA KULTURO MLADIH

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 279410435
ISBN 978-961-97404-2-2 (PDF)

Mestna občina Ljubljana

SANDOZ | lek

GENERALI

VSEBINA

Spremna beseda 5
O natečaju 7

PROZNA DELA 13
Posebna omemba za prozno delo – II. triada (slovenski jezik) 14
Priznanje za najboljše prozno delo – II. triada (slovenski jezik) 17
Posebna omemba za prozno delo – III. triada (slovenski jezik) 22
Priznanje za najboljše prozno delo – III. triada (slovenski jezik) 24
Posebna omemba za prozno delo – srednja šola (slovenski jezik) 29
Priznanje za najboljše prozno delo – srednja šola (slovenski jezik) 34
Priznanje za najboljše prozno delo – II. triada (angleški jezik) 39
Priznanje za najboljše prozno delo – III. triada (angleški jezik) 43
Posebna omemba za prozno delo – srednja šola (angleški jezik) 48
Priznanje za najboljše prozno delo – srednja šola (angleški jezik) 52
Priznanje za najboljše prozno delo – srednja šola (nemški jezik) 55
Posebna omemba za prozno delo – srednja šola (španski jezik) 58
Priznanje za najboljše prozno delo – III. triada (francoski jezik) 61

PESNIŠKA DELA 63
Posebna omemba za pesniško delo – II. triada (slovenski jezik) 64
Priznanje za najboljše pesniško delo – II. triada (slovenski jezik) 66
Posebna omemba za pesniško delo – III. triada (slovenski jezik) 67
Priznanje za najboljše pesniško delo – III. triada (slovenski jezik) 70
Priznanje za najboljše pesniško delo – srednja šola (slovenski jezik) . . . 71
Posebna omemba za pesniško delo – srednja šola (angleški jezik) . . . 74
Priznanje za najboljše pesniško delo – srednja šola (angleški jezik) . . . 77
Posebna omemba za pesniško delo – srednja šola (nemški jezik) 79

Spremna beseda

Drage mlade ustvarjalke in ustvarjalci, drage mentorice in mentorji, na straneh, ki sledijo, vas čaka nabor najboljših besedil letošnjega Literarnega natečaja Bodi pisatelj/ pisateljica 2026. V bralni užitek in razmislek vam podajamo nagrajene zgodbe, eseje in pesmi, večinoma napisane v slovenščini in angleščini. Prispevkov v nemščini, francoščini in španščini je bilo sicer številčno manj, a so po kvaliteti enakovredni slovenskim in angleškim in prinašajo svežo noto v našo ustvarjalno paleto.

Sama sem pri Literarnem natečaju prvič sodelovala leta 2017, takrat kot članica žirije za angleški jezik. Tako vam lahko iz prve roke povem, da naši žiranti nimajo lahkega dela. Besedila, ki nam jih pošljete v branje, nam vsako leto prinesejo novo izkušnjo in veselje ob odkrivanju literarnih biserov. In tako je bilo tudi v tem letu, 13. letu Literarnega natečaja Pionirskega doma. Mladi ste se ob podpori mentorjev ali kar samostojno podane tematike lotili vsak na svoj način. Bralci in ocenjevalci pa smo se z vašimi literarnimi junaki veselili, jezili, čudili in spraševali o situacijah, v katere nas vpenja vsakdanje življenje. Navdihujoče je brati besedila, ki jih ustvarjate – nekateri med vami že več let zapored, kar je še posebej hvalevredno.

Hvala vam, piske in pisci, in vam, mentorice in mentorji, da v času poplave nesmiselnih besed na družabnih omrežjih v bralcih vzpodbujate ljubezen do kvalitetnega literarnega izražanja. Da v času, ko z nekaj skopimi iztočnicami lahko zgodbe in pesmi piše umetna inteligenca, ohranjate pravo, živo, človeško dušo proze in poezije. Vaša ustvarjalnost osmišlja delo vseh vpletenih v Literarni natečaj. Zato naj na tem mestu le še enkrat čestitam vsem za dosedanje dosežke in povabim k sodelovanju še v bodoče!

dr. Tamara Fabjančič
vodja natečaja

O natečaju

V šolskem letu 2025/26 smo mlade ustvarjalce pisane besede ponovno povabili k udeležbi na literarnem natečaju Pionirskega doma Bodi pisatelj/pisateljica, ki smo ga tudi v tem letu organizirali v sodelovanju z založbo Mladinska knjiga.

V času, ko svet pretresajo vojne, nepojmljivo trpljenje, ko se razrašča neenakost in z okolijskimi spremembami povezane hude stiske na različnih koncih sveta, so še posebej dobrodošle svetle zgodbe, ki vzbujajo optimizem, upanje ter pobožajo dušo in srce. Z letošnjim izborom knjig, ki so bile izhodišče za pisanje mladih ustvarjalcev in ustvarjalk, smo želeli opozoriti na pomen skupnosti in dobrega. Pa naj bo to v najožjem krogu družine, prijateljev, na šoli ali širši skupnosti. Knjige, iz katerih smo črpali iztočnice, nagovarjajo različne starostne skupine in prinašajo pomembna sporočila. Za drugo triado OŠ je bilo izhodišče za pisanje knjiga Maše Ogrizek *Gospodična z monstero* (Mladinska knjiga, 2024), za tretjo triado OŠ knjiga Nine Valič *Prepo-parki* (Mladinska knjiga, 2024) in za srednjo šolo knjiga *Pesnica X* Elisabeth Acevedo (prevod Katja Zakrajšek; Morfem, 2024). Izbrana izhodiščna besedila so pisana s perspektive mladostnikov, kar je mladim ustvarjalkam in ustvarjalcem omogočilo lažje poistovetenje z odlomki ali celotnimi zgodbami. Glavne pripovedne niti so se dotikale strpnosti, empatije, skrbi drug za drugega, skupnosti in mirnega sobivanja.

Prejeti prispevki tako v prozi kot poeziji pričajo, da so mladi dovzetni za dogajanje v svetu okoli njih. Zgodbe in pesmi izkazujejo družbeno kritiko, hkrati pa bralcu predajajo sporočilo upanja za boljši svet. Tudi tokrat so imeli neprecenljivo vlogo mentorice in mentorji, ki se jim za njihovo delo zahvaljujemo.

Kategorije:

SLOVENSKI JEZIK

- osnovnošolke in osnovnošolci 2. in 3. triade osnovnih šol;
- dijaki in dijakinje srednjih šol v naslednjih kategorijah:

A dijaki in dijakinje gimnazijskih oddelkov in srednjih strokovnih šol;

B dijaki in dijakinje nižjih in srednjih poklicnih šol.

TUJI JEZIKI

- osnovnošolci in osnovnošolke 2. triade (s prispevki v angleščini);
- osnovnošolci in osnovnošolke 3. triade (s prispevki v angleščini in nemščini);
- dijaki in dijakinje srednjih šol (s prispevki v angleščini, nemščini, španščini, francoščini in italijanščini), in sicer v naslednjih kategorijah (glede na predznanje tujega jezika):

A dijaki in dijakinje srednjih šol, ki se učijo angleščino/nemščino kot prvi tuji jezik in obiskujejo katerokoli gimnazijo, ki se zaključi s splošno maturo, ter dijaki in dijakinje evropskih oddelkov;

B dijaki in dijakinje srednjih šol, ki se učijo angleščino/nemščino kot prvi tuji jezik in obiskujejo katerokoli 4-letno strokovno šolo, ki se zaključi s poklicno maturo, ter dijaki in dijakinje triletnih poklicnih šol;

C dijaki in dijakinje srednjih šol, ki so več kot eno leto bivali na angleško/nemško govorečem področju, in tisti, ki so v oddelkih mednarodne mature;

D dijaki in dijakinje srednjih šol, ki se učijo angleščino/nemščino kot drugi tuji jezik in obiskujejo katerokoli gimnazijo, ki se zaključi s splošno maturo, oz. 4-letno strokovno šolo, ki se zaključi s poklicno maturo.

Literarne zvrsti

Na natečaj smo sprejeli:

- prozna dela (eseje in kratke zgodbe) in
- poezijo.

Tematika natečaja

Prispevki vseh literarnih zvrsti so se morali nanašati na podano tematiko oziroma na podane iztočnice.

SLOVENSKI JEZIK

Osnovna šola, II. triada

»Samota te lahko ogloda do kosti. Če se pogovarjaš sam s sabo je, kot bi hodil v krogu. Pogovor pa je kot prijeten sprehod, na katerem vedno odkriješ kaj novega.«

(Maša Ogrizek, *Gospodična z monstero*)

Osnovna šola, III. triada

»Tako smo si različni kot te pisane cunje z vseh vetrov, ki visijo nad nami. Več kot je veselja in ljubezni z vseh vetrov, lažje se vanje zaleta-va veter. Piha in igra pesem naših različnosti. Različnosti nas delajo enake.«

(Nina Valič, *Prepo-parki*)

Srednja šola

»Dvojček ne odtrga oči od računalniškega ekrana, le komaj slišno mi prišepne: 'Svet že dolgo čaka na tvojo genialnost.' Moj brat ni jasnovidec, ni prerok, a ob tem se nasmehnem, ob tem najinem skupnem skrivnem upanju, da sva oba dovolj dobra za drug drugega in mogoče tudi za svet.«

(Elisabeth Acevedo, *Pesnica X*; prevod Katja Zakrajšek)

ANGLEŠKI JEZIK

Osnovna šola, II. triada

»Loneliness can gnaw you to the bone. Talking to yourself is like walking in circles. Conversation, on the other hand, is like a pleasant walk where you always discover something new.«

(prevedeno iz: Maša Ogrizek, *Gospodična z monstero*)

Osnovna šola, III. triada

»We are as different from each other as these colourful clothes, hanging above us, are. The more joy and love there is, the more the wind can blow it in all directions. The wind blows and plays the song of our differences. Being different is what we have in common.«

(prevedeno iz: Nina Valič, *Prepo-parki*)

Srednja šola

»Without looking up from the computer screen, Twin says in barely a whisper, 'This world's been waiting for your genius a long time.' My brother is no psychic, no prophet, but it makes me smile, this secret hope we share, that we are both good enough for each other and maybe the world, too.«

(Elisabeth Acevedo, *Poet X*)

NEMŠKI JEZIK

Srednja šola

Ohne vom Computerbildschirm aufzublicken, sagt Zwilling mit kaum hörbarer Stimme: Diese Welt hat schon lange auf dein Genie gewartet. Mein Bruder ist kein Hellseher, kein Prophet, aber es bringt mich zum Lächeln, diese geheime Hoffnung, die wir teilen, dass wir beide gut genug füreinander und vielleicht auch für die Welt sind.

(prevedeno iz: Elisabeth Acevedo, *Poet X*)

ŠPANSKI JEZIK

Srednja šola

»El gemelo no aparta la vista de la pantalla del ordenador, y me susurra casi inaudiblemente: »El mundo lleva mucho tiempo esperando tu genialidad«. Mi hermano no es clarividente, ni profeta, pero yo sonrío ante esto, ante nuestra secreta esperanza compartida, de que ambos somos lo suficientemente buenos el uno para el otro y quizá para el mundo.«

(prevedeno iz: Elisabeth Acevedo, *Poet X*)

FRANCOSKI JEZIK

Srednja šola

»Le jumeau ne quitte pas l'écran de son ordinateur des yeux, Il me murmure à peine audible: »Le monde attend depuis longtemps ton génie.« Mon frère n'est ni clairvoyant, ni prophète, mais cela me fait sourire, cette espérance secrète que nous partageons, que nous sommes tous deux assez bons l'un pour l'autre et peut-être pour le monde.«

(prevedeno iz: Elisabeth Acevedo, *Poet X*)

ITALIJANSKI JEZIK

Srednja šola

Senza alzare lo sguardo dallo schermo del computer, il gemello sussurra: »Il mondo aspetta da tempo la tua genialità«. Mio fratello non è né un sensitivo né un profeta, ma mi fa sorridere questa speranza segreta che condividiamo, quella di essere entrambi abbastanza bravi l'uno per l'altro e forse anche per il mondo.

(prevedeno iz: Elisabeth Acevedo, *Poet X*)

Tehnične zahteve

Mladi so lahko sodelovali s svojimi še neobjavljenimi proznimi besedili in poezijo. Obseg del je bil lahko največ 8.000 znakov s presledki. Literarna dela so se morala nanašati na podano tematiko – strpnost, empatija, skrb drug za drugega, skupnost in mirno sobivanje.

Kriteriji izbora

Prozna besedila: vsebinska izvirnost, jezikovna raba, besedišče, vezljivost in zgradbeni učinki, inovativnost v slogu.

Poezija: izvirnost, doživetost, poetičnost, univerzalnost, življenjska resnica, zgradbena oblika, vsebina.

ŽIRIJA NATEČAJA BODI PISATELJ/PISATELJICA 2026

SLOVENSKI JEZIK (proza):

- dr. Aljoša Harlamov, pisatelj in urednik
- Alenka Veler, prevajalka in urednica za mladinsko leposlovje pri založbi Mladinska knjiga

SLOVENSKI JEZIK (poezija):

- Barbara Korun, pesnica
- Stanka Hrastelj, pesnica in pisateljica

ANGLEŠKI JEZIK (proza in poezija):

- doc. dr. Cvetka Sokolov, mladinska pisateljica, pesnica in profesorica na Filozofski fakulteti
- lekt. dr. Veronika Rot Gabrovec, prevajalka (mladinske) književnosti in profesorica na Filozofski fakulteti

NEMŠKI JEZIK (proza in poezija):

- lekt. dr. Mateja Gaber, pisateljica in profesorica na Filozofski fakulteti

ŠPANSKI IN FRANCOSKI JEZIK (proza):

- Janina Kos, prevajalka

PROZNA DELA

POSEBNA OMEMBA ZA PROZNO DELO
slovenski jezik, II. triada osnovne šole

AVTORICA: Ula Cokan (6. razred)
1. osnovna šola Celje, Celje
MENTORICA: Liljana Prevolnik Jazbec

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Kratka razprava ali esej *O samoti* Ule Cokan se ne pusti ujeti v zgolj negativno razumevanje pojma *samota*. Kot poudari: »Dobra samota ni isto kot osamljenost.« Samota je nujno potrebna za razmislek, za samospoznavanje, umiritev, tudi ustvarjalnost … A ker smo ljudje družbena bitja, moramo seveda iz svoje samote izstopiti in se približati drugim v pogovoru. Zmes osebne izkušnje, ki jo plastično in subtilno predstavi, in večplastne razprave je tisto, zaradi česar je besedilo še kako vredno branja.

O samoti

Samota je občutek, ki lahko pride zelo počasi. Sprva je skoraj ne opaziš, potem pa postaja vse močnejša. Ni pomembno, ali si sam doma ali obkrožen z ljudmi, saj samota nastane v notranjosti človeka. Takrat se zdi, kot da si zaprt v samega sebe, od koder ni lahko najti poti ven.

Samota te lahko ogloda do kosti, še posebej takrat, ko nimaš nikogar, s katerim bi se lahko pogovarjal. Ko se pogovarjaš sam s sabo, se počutiš, kot bi hodil v krogu. Misliš, da ti gre dobro, a se vedno znova vrneš na isto mesto. Pogovor z drugimi ljudmi pa je popolno nasprotje tega. Je kot prijeten sprehod, na katerem vedno odkriješ nekaj novega in se počutiš bolj vrednega.

V življenju pa je tako, da ima samota dve plati, dobro in slabo. Slabo plat samote skriva veliko ljudi, saj želijo biti sprejeti v družbo in se vključiti v okolico, da ne bi bili deležni posmehovanja ali kakršnegakoli fizičnega ali psihičnega nasilja, ki z leti postaja vedno bolj popularno med najstniki in celo odraslimi, ki bi morali biti vzgled mlajšim.

Nikoli ne veš, kdaj bo samota doletela tebe. Človek želi samoto prekriti navzven, ampak jo težko, ker je v duši močnejša. Pojavljajo se misli: »Kako bi bilo, če bi ...«, najpogostejši pa je pogovor sam s sabo, ki je tak, kot bi hodil v krogu brez konca.

Ko se mi je to zgodilo, sem bila v samoti sama s svojimi misli. Okoli mene je bila tišina. Razmišljala sem o stvareh, ki sem jih naredila, in o besedah, ki sem jih govorila. V očeh so se mi nabrale solze, ampak sem čutila, da mi je lažje. Med samoto si neprestano zaprt vase ali sam s sabo – tišina in ti. Celo tišina je takrat glasna in zvok ljudi tih.

Takrat pa najbolj pomaga pogovor, v katerem vsakič znova odkriješ, kaj zares si in kako pomemben si za ta svet. Pogovor se včasih velikokrat zdi nepotreben, a ko spregovoriš, odkriješ, da si imel napačen predsodek. Vsaka beseda, ki jo na pogovoru poveš o sebi, je kot slap čustev. Lahko je ta slap vesel, zabaven ali tudi žalosten, temačen ..., najbolje pa ti je takrat, ko to poveš.

Dobra samota ni isto kot osamljenost. Ko si sam, ni vedno slabo, včasih je to najboljši čas, da spoznaš samega sebe. V dobri samoti se lahko umiriš, poslušaš svoje misli in čustva ter razmisliš o stvareh, ki jih običajno rad počneš. Ni ti treba hiteti, ni se ti treba prilagajati drugim, lahko preprosto samo obstajaš.

V dobri samoti lahko razmišljaš o svojih željah, o tem, kaj te osrečuje ali kaj te žalosti. Lahko si zapisuješ misli, rišeš, poslušaš glasbo ali preprosto opazuješ svet okrog sebe. To ti daje priložnost, da se naučiš sprejemati sebe.

Ko sem bila sama v svoji sobi, je bila tišina čudna in malo strašljiva. Misli so se mi ves čas vračale k stvarem, ki me žalijo ali me veselijo, in počutila sem se zmedeno. A kmalu sem začela uživati v tem, da sem

lahko sama s svojimi občutki. Spoznala sem, da lahko v miru razmislim o tem, kar me veseli, kar me skrbi in kar si želim.

Po dolgi tišini sem se pogovorila z nekom, ki me je res poslušal. Takrat sem začutila veliko olajšanje, vse misli, ki sem jih dolgo skrivala, so končno prišle ven in ni se mi več zdelo, da sem sama.

Ugotovila sem, da je samota pomembna, ker ti pomaga spoznati sebe, a pogovor je prav tako pomemben, ker ti omogoča, da deliš svoja čustva z drugimi.

Zdaj vem, da tišina in pogovor delujeta skupaj. Ena ti pomaga razumeti, kdo si, druga pa ti pokaže, da nisi sam. In takrat sem se počutila močnejšo in mirnejšo.

Tako kot pravi M. Ogrizek te samota lahko ogloda do kosti, samo če se ji pustiš. Če pa se pogovarjaš sam s sabo, pa se ti lahko še zvrti. Zato je lahko samota včasih dobra, ker te odstrani od ljudi in od nepomembnih misli ter te sprosti. Ali slaba, ker te izuči o tvojih grešnih dejanjih ter te spremeni v drugega človeka, takega, ki prijateljev ne izbira, ampak si oni izberejo njega. Dobra in slaba stran sta ključnega pomena v življenju, a pomembno je tudi, da imata učinkovit pogovor, ki je kot prijeten sprehod, na katerem vedno odkriješ nekaj novega.

Da ne ostaneš v tisti slabi samoti, je nujno, da svojega življenja ne prepustiš drugim, ampak samemu sebi. Ne glede na to, kaj se v samoti zgodi, bodi dober do ljudi. Ta vrednota te ustvarja boljšega in močnejšega.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
slovenski jezik, II. triada osnovne šole

AVTORICA: Eva Lenart (6. razred)
OŠ Šmartno, Šmartno pri Litiji
MENTORICA: Simona Podlogar

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Učiteljica z lipovim drevesom Eve Lenart je izjemno pripovedno delo, ki bralca navduši tako z izbrušenim jezikom kot obvladanjem pripovedovanja. Mlada pisateljica je z lahkoto ujela čustveni in bivanjski položaj upokojene učiteljice geografije, ki nam ga predstavi lirično in tudi melanholično. Zgodba premišljeno poudarja pomen skupnosti za občutek izpolnjenosti posameznika in v paleti psihološko izdelanih likov najde celo prostor za romanco, kar samo še poudarja Evin izjemen pisateljski talent.

Učiteljica z lipovim drevesom

Hiša Maje Lipovec je stala v središču starega mestnega jedra. Za njo je bil majhen vrt, na katerem je že dolgo rasla lipa. Njene veje so se razprostirale visoko nad ograjo, kot bi želele objeti vso ulico. Maja se je pred nekaj tedni upokojila po štiridesetih letih poučevanja geografije. Bila je tista učiteljica, ki je učence učila misliti, spraševati, opazovati. Z upokojitvijo ni izgubila le službe, ampak tudi drobni ritem šolskih dni, ki jo je dolgo spremljal in ji tiho polnil srce. Ni imela svojih otrok in starši so ji že umrli, zato so ji ostali le podedovana hiša, mogočna lipa in spomini.

V šoli je včasih težko prenašala stroga pravila. Ni želela, da učenci svet spoznavajo le iz učbenika. Vodila jih je na sprehode, jim pripovedovala zgodbe iz krajev, ki jih je obiskala, in skupaj so ustvarjali zemljevide

želja – poti, ki so jih mikale, sanj, ki so jih skrivali, in vprašanj, na katera so si želeli odgovore. Še posebej blizu so ji bili učenci, ki so drugim povzročali največ preglavic: nemirni, tišji ali pogosto prezrti. Pri njej so prav ti učenci večkrat našli topel prostor, kjer so lahko zadihali, se sprostili in začutili, da so sprejeti. Njihovi otroški nasmehi so se zdaj vračali v njene misli, ko je sedela sama pod svojo lipo.

Bilo je toplo pomladno jutro. Maja je počasi srkala čaj in poslušala šelestenje lipovih listov. Lepota narave je zapolnila zrak, a v njenem srcu je zvenela praznina. »Poiščem jih,« je zašepetala. »Moje otroke – čeprav niso moji.«

Prvi, ki ga je obiskala, je bil Matej Hrastar. Nekoč najživahnejši fant v razredu je danes živel sam v majhnem ateljeju. Na stenah so visela barvita platna, ki jih je nekoč ustvarjal z ljubeznijo in pogumom, a njegove oči so bile vidno utrujene. Matej je bil presenečen, a vesel njenega obiska. Povedal ji je, da si želi pripraviti svojo prvo razstavo, vendar ga je strah, da njegove slike ne bodo našle občinstva. Maja ga je poslušala, ga nežno spodbujala in mu vračala samozaupanje s toplino, ki jo je poznal že iz šolskih dni. Ko je odhajala, je obljubil, da jo bo obiskal. Ona pa je že na poti domov razmišljala, kako bi mu lahko pomagala, da uresniči svoje sanje.

Naslednja učenka je bila Mila Bukovec, zdaj mama sedemletnega dečka Luka. Ko je odprla vrata, so se ji od veselja zasolzile oči. »Maja? Ne morem verjeti, da ste prišli,« je šepnila. V stanovanju je bilo toplo, a v zraku je bilo čutiti žalost. Povedala ji je, da je mož kmalu po rojstvu sina umrl v prometni nesreči in da od takrat sama skrbi za vse. Včasih je bila tako utrujena, da ni vedela, kako naprej. »Spomni se, Mila,« je nežno rekla Maja, »kako si v šoli vedno našla prijazno besedo za druge. Ta moč je še vedno v tebi.« Mila se je prvič po dolgem času rahlo nasmehnila.

Tretji je bil Simon Smrekar, ki se ga je spominjala kot tihega fanta iz zadnje klopi. Postal je arhitekt, a izgubil zagon in tudi stik z družino. Povabil jo je v bližnjo kavarno, kjer je zmeden vrtel kavno žličko med

prsti. »Včasih sem rad risal zemljevide,« je dejal. »Zdaj pa se mi zdi, da sem svojega popolnoma izgubil.« Maja mu je predlagala, da ustvarita nov načrt – zemljevid njegovega življenja. On je pripovedoval, ona je zapisovala. Nato sta narisala poti, ki jih je že prehodil, in tiste, ki ga še čakajo. Ko sta končala, so njegove oči zasijale, saj je po dolgem času spet začutil, da se pred njim odpirajo nove možnosti.

Nekega popoldneva pa je pri Maji zazvonil zvonec. Pred vrati je stala Saša Gaber, ki bi jo po izgledu marsikdo zamenjal za moškega. A ne Maja, saj je takoj prepoznala njene tople in rahlo plašne oči, ki so ostale enake. »Bala sem se priti,« je priznala. »Nisem vedela, ali me boste sprejeli.« Maja se je nežno nasmehnila. »Saša, sprejela sem te že takrat, ko si v šoli z navdušenjem risala reke. Sprejmem te tudi danes. Vsak ima pravico biti to, kar je.« Saša jo je objela kot nekdo, ki je končno našel varno zavetje.

V tednih, ki so sledili, so jo nekdanji učenci postopoma začeli obiskovati, saj so pri njej čutili toplino in sprejetost. Običajno jih je gostila s toplim domačim čajem pod starim lipovim drevesom, kjer je stala velika lesena miza, obdana z udobnimi stoli. Sprva je prihajal vsak posebej. Včasih pa so se njihove poti po naključju za kratek čas tudi prepletle pod senco lipovih vej.

Nato je prišel trenutek, ko so se vsi na Majino povabilo zbrali hkrati. Maja je namreč na topli poletni večer praznovala 61. rojstni dan na vrtu pod lipovim drevesom. Na mizi so stale stare porcelanaste skodelice za čaj, ob njih domači piškoti, najlepše pa je izstopal šopek rož, ki ga je Matej podaril Maji. Mila je posebej zanjo spekla svojo znamenito jabolčno pito in ji podarila novo knjigo z naslovom *Belo se pere na devetdeset*, saj je že večkrat omenila, da si jo želi prebrati. Simon ji je prinesel parfum s cvetličnim mladostnim vonjem, Saša pa zvezek, v katerega so zapisali nekaj misli zanjo.

Na začetku so bili vsi nekoliko zadržani, a jih je Maja hitro sprostila s svojimi pripovedmi iz šolskih klopi. Smešne prigode, pozabljene besede in majhne vragolije so tako znova oživele v zraku. Smejali so se,

govorili, spominjali in čutili, kako se njihova mladost znova dotika sedanjosti. Pod krošnjo lipovega drevesa je resnično zavladala pristna toplina, mehka in nežna, kakršne Maja že dolgo ni občutila.

V naslednjih mesecih so se skupaj začeli redno zbirati ob vikendih. Matej je nosil slikarsko opremo in ustvarjal nova dela, saj je po uspešni razstavi prejel veliko naročil. Saša je mirno, a odločno gradila svoje novo življenje – prvič takšno, v katerem je lahko res živela kot moški in o tem sproščeno spregovorila s prijatelji, ki so ji stali ob strani. Mila pa je pogosto prinašala domače sladice in s seboj vedno pripeljala sina, ki se je na vrtu najraje igral s psičko Piko. V dar jo je prejel od nove druščine, in sicer za osmi rojstni dan. Predlog za nakup psičke je dala prav Maja, ki je Mili pred tem obljubila, da bo z veseljem skrbela za njo, ko bo ona v službi in Luka v šoli.

Med Simonom in Milo se je po Majinem rojstnem dnevu začela tiho razvijati naklonjenost. Ob dolgih pogovorih sta spoznala, da sta bila že v šolskih letih zaljubljena, a si takrat nista upala priznati niti sebi niti drug drugemu. Tokrat sta si dovolila biti iskrena in kmalu sta z nasmehom zbrani družbi tudi oznanila, da pričakujeta otroka. Novica je najbolj razveselila Luka. Res je imel ob sebi Piko, psičko, ki mu je prinašala veliko veselja, a si je kljub temu že dolgo želel sorojenca. Ko je slišal, da bo dobil bratca ali sestrico, se mu je zdelo, kot da se mu uresničuje velika otroška želja. Končno bo imel nekoga, s komer bo lahko delil igre, skrivnosti in tisto posebno vez, ki jo je doslej poznal le iz pripovedovanja drugih otrok.

Ker je bilo Milino stanovanje majhno in tesno za tri, kaj šele za štiri, sta Mila in Simon začela sanjariti o večjem domu. Ko je Maja to izvedela, se ni dolgo obotavljala. S toplim, spodbudnim nasmehom jima je ponudila svoje podstrešje – svetel, neizkoriščen prostor, ki je že dolgo čakal, da ga napolni nova zgodba. Mila in Simon sta ponudbo sprejela brez oklevanja in Simon je že tisti večer sedel za mizo in začel risati prve skice novega doma. Projekt mu je prinesel veselje, smisel in občutek, da se končno odpira povsem nova pot v njegovem življenju.

Postopoma je hiša z lipovim drevesom postala njihovo skupno zatočišče – kraj, kjer so se učili živeti, rasti in verjeti, da je svet lepši, kadar si ljudje pomagajo, se sprejemajo in imajo radi. Maja pa je vse bolj čutila, kako se njen notranji zemljevid počasi polni z barvami, ki jih je dolgo pogrešala. Njeno poslanstvo še vedno živi – povezovati poti in skrbeti za ljudi, kot veje lipe nežno povezujejo nebo in zemljo. Ni bila več le upokojena učiteljica geografije, temveč nekdo, h komur so se radi vračali, nekateri pa bodo morda ostali za vedno. Lipa je nežno zašumela, kot da potrjuje njene misli, in v tem šumenju je Maja začutila mir, toplino in izpolnjenost, ki jo je dolgo pogrešala v svojem srcu.

POSEBNA OMEMBA ZA PROZNO DELO
slovenski jezik, III. triada osnovne šole

AVTORICA: Tia Križovnik (9. razred)
Osnovna šola Muta, Muta
MENTORICA: Lucija Topler

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Razprava ali esej je najbolj učinkovit in bralcem najlažje omogoči vživetje, kadar ima tema, o kateri razpravlja, izhodišče v osebni zgodbi. Besedilu *Ko mesto zadiha v barvah* Tie Križovnik pa uspe celo še nekaj več. Temo drugačnosti, iskanja razumevanja razvija ob večernem sprehodu po mestu, kjer opazovanje naključnih mimoidočih sproža razmislek o družbi in posameznikovem mestu v njej. Na ta način se premišljeno povežeta tema besedila in perspektiva avtorice, linearno besedilo in nelinearni prostor.

Ko mesto zadiha v barvah

Včasih imam občutek, da se svet deli na tiste, ki zlahka najdejo svoje mesto, in na tiste, ki se počutijo, kot da nikamor ne spadajo, ampak bolj ko opazujem ljudi okoli sebe, bolj vidim, da v resnici ni nikogar, ki bi bil popolnoma enak drugemu. Vsak ima svojo zgodbo, svoj strah, svoje sanje, svoje življenje … In prav zaradi tega je svet veliko bolj doživet in pisan.

Nekega dne sem to res začutila, ko sem bila na sprehodu v mestu. Sprehajala sem se po ulici, kjer so se z vsake strani, kamor si pogledal, videle barvne luči. Na eni strani je nekdo sedel v kavarni in užival ob dobri kavici. Malo naprej je starejši gospod z veseljem hranil golobe. Na klopci je nekdo sedel čisto sam, brez prijateljev ali družine. Prav težko

mi je bilo pri srcu opazovati njegov žalostni obraz, ki je izgledal izčrpan od joka. Mesto je dihalo, ampak tiho in živo.

Nad ulico so bile napete dolge vrvi pisanih krp in zastavic, ki so se počasi zibale ob vetru. Vsaka je bila drugačne barve, vsaka je imela prav svojo zgodbo. Ustavila sem se in jih nekaj časa samo opazovala, zdelo se je, kot da jih veter želi povezati v eno samo pesmico in takrat sem se spomnila besed, ki sem jih nekoč slišala od učiteljice pri uri slovenščine: »*Tako smo si različni kot te pisane cunje z vseh vetrov, ki visijo nad nami. Več kot je veselja in ljubezni z vseh vetrov, lažje se vanje zaletava veter. Piha in igra pesem različnosti. Različnosti nas delajo enake.*«

Najprej so se mi zdele samo lepe besede, potem pa sem začela bolj natančno opazovati ljudi. Vsak, ki je šel mimo mene, je nosil nekaj svojega, neko upanje. Za nekatere je življenje težje, za druge lažje, a vsi si delimo isto nebo in vsi si želimo nekaj podobnega – da bi nas nekdo razumel.

Takrat sem pomislila, da različnost ni razlog, da se oddaljimo drug od drugega, ampak ravno obratno, je razlog, da se učimo, da poslušamo, da poskušamo razumeti. Če bi bili vsi enaki, bi bil svet takooo prazen in dolgočasen. Nihče ne bi prinesel ničesar novega in nihče ne bi pokazal drugačne poti.

Ko sem hodila naprej po ulici, sem imela občutek, da mesta ne sestavljajo hiše in stavbe, ampak ljudje. In vsak človek je kot ena barva v veliki sliki. Sam je pomemben, skupaj pa ustvarjamo nekaj lepšega.

Drugačnost ni ovira, ampak most. Je priložnost, da se učimo drug od drugega in da svet postane bolj prijazen in toplejši. Morda res nikoli ne bomo enaki in to je čisto prav, ker šele takrat, ko sprejmemo vse barve, ugotovimo, da ravno naše razlike svet držijo skupaj.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
slovenski jezik, III. triada osnovne šole

AVTORICA: Anika Vrhnjak (8. razred)
Osnovna šola Muta, Muta
MENTORICA: Lucija Topler

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Prijateljstvo, ki spremeni vse Anike Vrhnjak je vešče izpeljana zgodba, ki ji uspe tisto, kar je v literaturi najbolj čarobnega: popelje nas v miselni svet in čustvovanje fanta, ki ne mara šole, ne mara poezije, pravzaprav ne mara nikogar. Odlično je uporabila perspektivo prvoosebnega pripovedovalca, celo nezanesljivega pripovedovalca, ki nam zatrjuje eno, medtem ko se v ozadju zgodbe dogaja ravno nasprotno – med njim in sošolko Saro, čudakinjo, ki piše pesmi, se splete prijateljstvo. Saj pravimo: čarobno!

Prijateljstvo, ki spremeni vse

Dvajset minut še. Res ne vem, zakaj se nisem samo pretvarjal, da sem bolan. Ne maram šole. Samo dolgočasiš se. Ko pa pridejo testi, pa so le stres in solze. To še sploh ni najhujše. Najhujši del so sošolci. No, vsaj name se ne spravljajo. Vedo, da mi ni mar zanje. Nimajo pa vsi take sreče.

V šoli je neka punca. Slišal sem, da piše poezijo. Bedno, ne maram ne poezije ne nje. Nikogar tu ne maram. Hočem domov, čeprav tudi tam ni ravno najboljše. Ampak vseeno, kjerkoli drugje je bolje kot tu. Spet pogledam na uro. Še petnajst minut. Spet sem pozabil poslušati, a mi je vseeno. Do konca te ure bom pač moral potrpeti.

Končno je konec ure, samo še kosilo in potem grem. Hrana tu je nagnusna. Malo pogledam okoli sebe, saj nimam kaj boljšega početi.

Vidim tisto punco, sedi sama. Kaj me briga, saj si to najbrž zasluži. Nekaj piše, najbrž spet kakšno poezijo. Saj me v bistvu sploh ne zanima. Za nikogar na tej šoli me ne briga. Škoda, da sem jih sploh spoznal. Sedem za prazno mizo. Nočem sedeti z nikomer. Pogled mi spet zdrsne k tisti punci. Mislim, da ji je ime Sara Iris. Vidi, da jo gledam, nasmehne se mi. Najbrž se ji zdi smešno, da sedim sam. Kar naj se mi smeji, vseeno mi je. Zdaj grem domov, naredim domačo nalogo, grem spat in čakam, da se celoten dolgočasen dan spet ponovi.

Spet pridem v šolo. Mama mi ni verjela, da sem bolan. Saj nisem, a bi raje bil, kot da sem tu. Vstopim v razred. Sedem na stol in se pripravim za 45 minut čistega dolgčasa. »Hej!« zaslišim. Obrnem se, da vidim, kdo mi zdaj teži. Sara je. Le kaj želi zdaj od mene? »Zdravo!« ji odgovorim. To sem rekel bolj veselo, kot sem nameraval. No, zdaj je, kar je. In preostanek dneva je minil tako kot vedno ... Se pravi grozno. No, morda je bilo malo boljše, ne vem, zakaj. Kaj pa govorim, šola ne more biti karkoli drugega kot grozota.

Hodim v šolo. Spet sem zamudil avtobus in mama je v službi, oče pa ... »Ne razmišljaj zdaj o očetu,« si rečem sam pri sebi. Mrzlo je. Seveda ravno danes dežuje. Mislim, da me celo vreme ne mara. Pa saj mi ni mar, vseeno mi je za *frdamano* vreme. Za vse mi je vseeno.

Končno sem prispel v šolo. Grem v razred in opazujem sošolce, ki se veselo pogovarjajo in se smejijo, kot da je to najboljši dan na svetu. Ura je osem zjutraj, danes imamo test kemije. Pozabil sem se učiti, tudi če se bi potrudil, ne bi dosegel več kot pa ena. Morda dva, če bi imel res srečo. Še goljufal ne bom, saj se mi ne splača. V vsakem primeru bom moral na popravni izpit. Do mene stopi Sara in me nagovori: »Hej! Kako si?« Ne odgovorim ji, delam se, da je ne slišim. Upam, da gre stran, a očitno je, da ne bo odnehala. »Si pripravljen na test? Jaz sem se šele včeraj začela učiti. Pa saj ena ocena ni konec sveta. Napisala sem eno kratko pesem o tem. Želiš slišati?« Ta pa res ne zna utihniti. Nadležna je, a vseeno me prav zanima, kaj je napisala. Pokimam in se ji nehote tudi nasmehnem. In tako mi je prebrala tisto pesem in še par

drugih. Na obrazu se ji je videlo, da rada piše, saj se je ves čas smehljala. Začetek pouka je prekinil najin pogovor. In tako se je začel test. Po navadi bi kar pustil praznega, a sem le pogledal vprašanja in se celo spomnil odgovorov ter rešil skoraj polovico. No, nekaj sem si sicer kar izmislil, a boljše kot nič. Tako sem tudi pri drugih urah ta dan enkrat za spremembo poslušal in se dolgočasil bistveno manj kot poprej. S Saro sva se pogovarjala tudi med odmori. Nič posebnega ali zanimivega, le stvari o šoli.

Tako prvič v življenju nisem popolnoma sovražil šole. Sara je sedela z mano na kosilu. Med odmori sva se pogovarjala in celo zabavno je bilo. »Morda postajava celo prijatelja. To bi bilo lepo,« sem si mislil.

Vikend se je vlekel kot jara kača. Sam sem bil doma, saj je mama še vedno delala. Iz čistega dolgčasa me ni rešilo čisto nič, naenkrat pa mi je šinila v glavo ideja. Morda bi tudi jaz napisal kakšno pesem ali zgodbo. Nekaj sem nakracljal na papir, a sem to takoj iztrgal in vrgel v koš. Nikoli več ne bom poskusil.

Končno je ponedeljek. Spet hodim v šolo, a grem po drugi poti, kot sem hodil do zdaj. Prispel sem na drugi vhod šole. Nisem še bil tu, vendar sem se odločil, da bi malo spremenil svojo pot v šolo. Stara pot mi ne vzbuja lepih spominov. Hodim po hodniku, ko nenadoma zaslišim glas. Ta glas poznam, moj sošolec Gašper je. Nič dobrega ne morem reči o njem, na smrt ga sovražim. Pred tremi leti se je spravljal name, potem sem mu pa enkrat z močnim udarcem zlomil nos. Tečem proti glasu, kakor hitro morem. Ko se ustavim, vidim Gašperja in Saro. Očitno je, da je na robu joka. »A se delaš mogočnega, ti, gnida nemarna?« mu rečem. »Pazi malo, kaj govoriš, da te ne pretepem,« mi zagrozi. »A zdaj bi pa rad pretep? Ti bom pa dal pretep. Ti bom že pokazal, da nisi nepremagljiv. Moraš pa biti zelo patetičen, da se spravljaš na ljudi, ki ti niso nič naredili, samo zato, da bi se počutil bolje,« mu odgovorim. Še preden se dobro zavem, kaj sem rekel, se zapodi vame. Z enim udarcem me podre na tla, a hitro vstanem in ne da pomislim, se vržem nanj. Brce in udarci padajo tako hitro, da jih sploh ne morem

ustaviti. Naenkrat zaslišim kričanje učiteljic in nekdo me potegne stran od Gašperja. Šele zdaj se zavem, kaj sem naredil. Vsa jeza, ki je bila v meni, je izginila. Postalo mi je žal, a bilo je prepozno, da bi se opravičil. Škoda je že bila narejena.

Sedim pred kabinetom socialne delavke. Mislim, da bom zopet dobil vzgojni ukrep. Moja mama bo najbrž zelo jezna, a globoko v sebi vem, da to, kar sem naredil, ni popolnoma narobe. Če bi mu samo kaj rekel, bi prišel nazaj. Saro bi samo še bolj nadlegoval in učitelji glede tega vsa ta leta niso naredili nič, zato dvomim, da bi se zdaj zavzeli zanjo. Nihče ji ni pomagal, vsa ta leta je sovražila šolo, tako kot jaz. Vsa ta leta je prosila za pomoč, pa se ni nič spremenilo. Zdaj pa vem, da jo bo pustil pri miru. Boji se me. Zaveda se, da me ga ni strah. Razmišljam, zakaj ravno ona. Kaj je na njej tako narobe, da bi si zaslužila leta izključevanja in nasilja? Si je to res zaslužila samo zato, ker je pisala poezijo in drugače izgledala? Imela je malo krive zobe in skodrane oranžne lase, ki si jih je vsak dan spela v figo. A je to res razlog, da nekoga zaničuješ, ne da bi ga sploh dejansko spoznal? Saj smo vsi malo drugačni in po svoje čudni. Vsak je poseben in unikaten na svoj način. S temi mislimi sem malo sedel in na stopnicah ponesreči zaspal.

Zbudi me Sara. »Hvala, da si se postavil zame,« je rekla. »Zdaj si me še pogledati ne upa, tako si ga namlatil. Upam, da se ne počutiš slabo. Si bil pač jezen. Vsi smo kdaj jezni in naredimo stvari, za katere si želimo, da jih ne bi. Si prvi, ki mu je bilo sploh mar za to,« še doda. Vidim, da hoče še nekaj reči, zato sem še tiho. »Ti si edini prijatelj, ki ga imam tukaj. Upam, da se zavedaš, kako zelo cenim to.« Nasmehne se mi in jaz se ji nasmehnem nazaj. »Upam, da ne verjameš temu, kar ti govorijo,« rečem. »Saj ne, a včasih si želim, da ne bi bila tako drugačna,« mi odvrne. »Pa saj smo vsi drugačni,« ji pravim. Naenkrat mi pride na pamet odlična zamisel. Pokažem ji, naj mi sledi. Grem na vrt, kjer je še nekaj drugih otrok. Postavim se pod vrvico, na kateri se sušijo oblačila nekega stanovalca bližnjega bloka. Malo pomislim in nato pokažem na vse ostale, ki se zunaj igrajo ter rečem: »Tako smo si različni kot te pisane

cunje z vseh vetrov, ki visijo nad nami. Več kot je veselja in ljubezni z vseh vetrov, lažje se vanje zaletava veter. Piha in igra pesem naših različnosti. Različnosti nas delajo enake.« Sara se nasmehne. »Od kdaj si pa ti tak poet? Razmisli o pisanju pesmi, mislim, da bi ti šlo dobro od rok,« mi reče. »Ja pa kaj še! Ni šans!« odgovorim.

V sebi pa čutim, da bom to morda celo naredil. Prvič vem, da me vsi ne sovražijo, in vem, da jaz ne sovražim vsega. Življenje ni tako slabo, če najdeš nekaj ali nekoga, ki ti ga polepša.

POSEBNA OMEMBA ZA PROZNO DELO
slovenski jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Živa Ema Brigadir (4. letnik)
Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana
MENTORICA: Vesna Lavrič

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Pisanje pripovednega dela, ki ni osebno-izpovedno, zahteva notranjo in zunanjo dinamiko, ki piscem te starosti dela največ težav. Toda to gotovo ne velja za Živo Emo Brigadir, ki v kratki zgodbi *Ulici* izkaže odlično obvladovanje dialoga in več perspektiv. Srednješolka, ki se zaradi življenja stran od doma počuti izkoreninjeno, in njen 13-letni brat skušata najti skupno točko, ki bi jima omogočila, da se ne oddaljita in pobijeta med sabo. Empatično vživljanje v drugega je tema zgodbe, a tudi izvrsten pisateljski način.

Ulici

Odkar sem se preselila, živim v časovnem svetu. Moj trenutni časovni svet je v resnici sestavljen iz dveh ulic, ki tvorita sklenjen krog. Ti dve ulici predstavljata teden in vikend. Med sabo sta si zelo različni, zato me niti toliko ne moti, da se vrtim v tem krogu *spet in spet*, odkar sem se preselila. Krožim po Vikendovi cesti in Tedenski ulici. Zgodi se, da katero izmed njiju kar pretečem in pozabim, mimo česa vse sem zdrvela na poti. Zgodi se tudi, da se vlečem po cesti in plazim pod uličnimi svetilkami in se mi zdi ovinek na drugo ulico neskončno daleč, a prav zmeraj mi uspe in zmeraj se podam v novi krog. Vikendova cesta je nekoliko krajša, tam je doma moja družina in nekaj prijateljev. Tedenska ulica je daljša in na njej stanujejo vsi ljudje, ki sem jih spoznala v Ljubljani. Včasih

se zgodi, da srečam koga z Vikendove ceste na Tedenski ulici ali obratno. Navadila sem se živeti v tem časovnem svetu.

Moj mlajši brat je star trinajst let in po značaju si niti najmanj nisva podobna, a bi lahko trdila, da se razumeva. Navadila sem se na to, da ga srečujem le na Vikendovi cesti. Slutim pa, da se mlajšemu bratu ni bilo tako lahko navaditi na moj časovni svet in to, da večino časa hodim po tedenski ulici, ki je pa on ne pozna prav dobro.

Kmalu bo enako visok kot jaz (še prekmalu pa višji) in na to komaj čaka. Trudim se razumeti njegov smisel za humor in mislim, da mi uspeva. Moram priznati, da je smešen in njajini sprehodi po Vikendovi cesti so včasih zelo zabavni, ampak dejstvo je, da je težka osebnost, močan karakter. Ne mara sprememb in ni najboljši v prilagajanju na okoliščine, ki niso čisto po njegovem okusu. Zna biti občutljiv in prepirljiv. Včasih ga užalijo besede, ki niso zletele iz ust z namenom, da bi koga užalile. Ni najbolj spreten v sprejemanju krivde ali poraza, vendar je pošten. Včasih mi gre blazno na živce in včasih prehodim celotno sobotno sosesko in nedeljsko sotesko, ne da bi ga srečala.

Spomnim se, da je nekega večera, ko so se krogi dveh neskončnih ulic odvrteli v zimski čas, zunaj deževalo. Veter in dež sta rezala po koži. Sprehajala sem se po nedeljski soteski in nisem bila dobre volje. Zaradi vremena pa tudi zaradi tega, ker nisem skoraj nikoli dobre volje, ko pridem do nedeljske soteske. Šla sem mimo brata. Pridružil se mi je na strmi cesti, potem pa sva se začela prepirati. Padec je bil boleč, prepir pa velik in težak. Mogoče sva bila kriva sama in se spotaknila v prepir. Morala bi vedeti, da je po strmi cesti treba počasi. Mogoče sem ga v prepir potisnila jaz in me je on povlekel s sabo. Ne pomnim, kako se je zgodilo, vem pa, da je začel jokati. Fantje naj ne bi jokali, veliko si jih ne pusti, a to se je meni vedno zdelo neumno. Tokrat pa sem prvič zares videla fanta, ki je jezen zaradi svojega joka.

»Ne razumem, zakaj si tak.«

»Jaz?«

»Ja, ti ja.«

»Ti si tista, ki se vedno norčuje iz mene in me oponaša!«

»Pa saj veš, da ne mislim tako.«

»Ti pa veš, da mi to gre na živce, pa vseeno to delaš!«

»Hecam se!«

»No, ni smešno.«

»Oprosti. Ampak včasih, ko se pogovarjam s tabo, se tudi ti prav nič ne potrudiš, da bi se razumela.«

»Vedno, ko prideš za vikend, si slabe volje in pustim te na miru. Na vse se dereš in če se hočem pogovarjati s tabo, si nesramna. Potrkam na vrata, ti pa zaviješ z očmi in če jih ne zaloputneš, vseeno vstopim, ker bi se rad družil s tabo, ti pa me ignoriraš.« To je res, zato sem mu dala prav in tega nisem zanikala.

»Pa saj govoriš samo o tem, kar zanima tebe in o kakih igricah ali športih, ki jih sploh ne razumem, tega pa nimam vedno časa poslušati.« Vikendova cesta je res kratka. Ko jo prehodim in zavijem na tedensko ulico, rada kaj poberem od prehojene poti.

V prepiru sva bila že pošteno zavozlana in v tem vozlu je brat našel steber sramu in se skrival za njim. »Saj ti itak nikoli ni všeč nič, kar delam ali ti pokažem.« Zdaj je že lilo in bilo je pošteno mrzlo, midva pa sva se v prepiru kotalila po mokri cesti v nogavicah in kratkih rokavih. Mama bi se drla, naj se pri priči oblečeva, da ne moreva tega razreševati na dežju, da se bova prehladila.

»Me sploh poslušaš, kaj ti govorim? Praviš, da bi se rad pogovarjal z mano, pa me nikoli nič ne vprašaš. Nimaš pojma, kaj delam čez teden. Sploh me ne poznaš in verjetno si misliš, da sem prasica.«

»Ja, kaj še? Kako lahko rečeš, de te ne poznam? Sploh pa nikoli nisem rekel, da si prasica.«

»No, kaj veš, kako je ime mojim cimram?«

» ... «

»Veš, kam hodim ven in kje vse sem čez teden?«

» ... «

»Veš, kaj se mi dogaja v življenju?«

»...«

»Sem si kar mislila.«

Konec nedeljske soteske sem prehodila sama. Pred ostrim nedeljskim ovinkom ob skrajnem odseku vikendove ceste je prazen, temen gozd. Skoraj vedno ga prečkam, le redko grem okoli. Kdaj si zaželim, da bi lahko večno ostala v udobju otožnega nedeljskega gozda. Nihče me ne bi poznal, nikamor se mi ne bi mudilo. Ljudje bi mi dali mir in ne bi obstajali kraji, na katere bi se morala vračati. Večinoma bi se pogrezala v vlažno prst in se smilila sama sebi. Po gozdu teče potok obžalovanj, ob katerem se običajno malo odžejam. Zdaj se nacejam te vode. Vikendovo cesto zapustim z muko in grenkim občutkom bede.

Ko se naslednjič namenim po nedeljski soteski, je vreme nekoliko lepše. Ni jasno, ampak so na nebu tihi oblaki in motna meglena vlaga. Ne opazim, kdaj se mi brat pridruži. Po poti trosi mala vprašanja: če imam delo, kakšno je to delo, kateri profesor ga je dodelil, s katerimi profesorji se razumem, kateri profesorji me učijo in kakšne predmete sploh imam. Ta mala vprašanja cenim. On šole sicer ne mara, ampak mi pove, da se z nekaterimi sošolci razume, drugi, da mu gredo na živce. Da se eni ne znajo obnašati in so »kr eni«, ob tem pa pripomni, da je vesel, da ima starejšo sestro, po kateri se lahko zgleduje in da zaradi mene on ni tak, in je bolj »kul«. Kljub temu da tega ne pokažem, me to pobože po duši in me navda z upanjem, da sem morda res dobra sestra. Pove mi, da ima tudi on delo – nalogo za matematiko. Pove mi, da se zdaj tega dela še ne bo lotil. Po tihem skleneva pakt, da to zdaj drži za oba in ležerno dalje tavava po brezdelju. Naša mačka (ki je rada zunaj ali noter, striktno pa se drži le Vikendove ceste) naju spremlja, skupaj lenarimo in drug drugemu razlagava bedarije in se jim smejiva. Fino se mi zdi, da sva našla nekaj, kar nama res dobro gre in lahko to počneva skupaj – odlašanje. Ko se za kratek čas res lotiva dela, opazim, da se počasi že bližam gozdu na koncu nedeljske soteske. Znano je, da sem cela nervozna, preden ga prečkam, ker moram hitro nabrati stvari, ki jih nesem sabo na tedensko ulico. Začnem ceniti mir Vikendove ceste

samo takrat, ko jo moram zapustiti. Te del poti vedno prehodim sama. Po poti sama nabiram stvari in če je gozd res temen, potem po poti puščam tudi solze. Tokrat pa mi ni treba biti sama, brat se mi pridruži. Ne ve točno, kaj naj išče in kaj naj mi prinese. Ampak to vseeno dela in mi na svoj način pomaga. Živčno mečem stvari okoli in sem skoraj na robu joka, ker kaj če ne poberem vsega, preden pridem v gozd in zavijem v Tedensko ulico in kaj če bom potem res nujno potrebovala kako stvar, ki sem jo pustila za sabo. Kaj če se pri torkovih blokih spomnim, da ne bom mogla oddati naloge, ki jo moram prinesti v četrtkovo stolpnico, in kako naj to razložim tistim, ki ne vedo za časovni svet in utrujajoči krog dveh ulic. Tisti, ki v njem ne živijo, ne razumejo, da je moje življenje v kovčku, ki ga vlečem v neskončnost. Da je od njegove vsebine odvisno, kako bom prestala selitev iz ulice v ulico.

Stojim na obrobju gozda. Brat stoji z mano. Za vsako stvar, ki se je lahko spomni, da spada v kovček, vpraša, ali jo imam s seboj. Kimam. Oblaki se popustljivo umikajo svetlobi sonca, sramežljivi zaradi megle. Kovček je spakiran, moje psiha bolj pomirjena.

»Zakaj ne moreš ostati doma?« me vpraša tik pred ovinkom, ki vodi iz vikendove ceste. In težko mu razložim, da sta dom zame dve ulici. Da se trgam narazen, da bi na vsaki pustila dober del sebe. Da mi je žal, da pozna le tiste dele, ki jih puščam za sabo na vikendovi cesti, in da so ti moji deli pogosto tečni in krivični do njega.

Objamem ga. Vem, da razume. Da ve, da ga imam vseeno rada. Da vem, da ima tudi on rad mene. Vesela sem, da sem njegova starejša sestra in vesela sem, da je on moj mlajši brat. Ker kljub temu da ne živiva več v istem svetu, mi šepeta upajoča slutnja, da sva dovolj dobra drug za drugega in mogoče tudi za ta svet.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
slovenski jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Iza Berg Verbič (3. letnik)
Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana
MENTORICA: Nevenka Tomšič-Iskra

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Vsak bralec je darilo pisatelju. Toda ni vsak pisatelj tako srečnež, kot je pisateljica Elizabeth Acevedo, ki je v Izi Berg Verbič našla tako imenitno in natančno bralko svoje knjige. Besedilo *Pogum med vrsticami* namreč ob romanu *Pesnica X* kompleksno in subtilno razmišlja o položaju mladih v današnji družbi – ujetih med pričakovanji odraslih in celo zahtevami po popolnosti ter željo po svobodi in samoizpolnitvi. To ni le poglobljena kritika prebrane knjige, ampak že pravi sociološki in antropološki esej.

Pogum med vrsticami

Ob branju Pesnice X sem razmišljala o tem, kako močno lahko literatura vpliva na posameznika, še posebej v obdobju odraščanja. Zgodba Xiomare mi je pokazala, kako zapletena je pot mlade osebe, ki poskuša najti svoj glas, svoje mesto v svetu in svojo resnico v okolju, ki je pogosto ne razume. Občudujem način, kako pisateljica predstavi notranje boje, odpor, dvome in sočasno močno željo po svobodi, ki jo mladi tako pogosto občutimo. Pri branju sem začutila, da se mnoge Xiomarine misli prekrivajo z izkušnjami današnje mladine, ki se prav tako srečuje s pritiskom družine, družbe in lastnih pričakovanj. Mladost je čas oblikovanja identitete, a ta proces ni nikoli preprost.

Človek se nenehno sprašuje, kaj ga določa, kaj ga omejuje in kaj mu daje moč. Včasih se zdi, da se svet prehitro vrti in da se od nas pričakuje, da vemo, kdo smo, še preden sploh dobimo priložnost, da to ugotovimo sami. Ob tem se počutimo razpeti med različnimi vlogami in občutki. Tudi Xiomara je iskala ravnovesje med tem, kar je želela ona sama, in tem, kar so pričakovali drugi. Podobno veliko mladih živi med dvema svetovoma – med željo po poslušnosti in željo po svobodi. Med branjem sem razmišljala, kako pomembno je, da ima mlad človek prostor, kjer se lahko izrazi brez strahu. Biti slišan je ključnega pomena, saj omogoča razvoj samozavesti. Ko te nekdo posluša, ne pomeni samo, da sliši tvoje besede, ampak da razume, kaj želiš povedati. Včasih potrebujemo samo občutek varnosti, da sploh spregovorimo. V dobi družbenih omrežij, kjer je vse hitrejše in bolj površinsko, je pristno izražanje še pomembnejše. Številni mladi se na spletu primerjajo z drugimi in tako izgubijo stik sami s sabo, saj posnemajo tisto, kar je videti uspešno ali priljubljeno. Družbena omrežja lahko dajejo občutek povezanosti, hkrati pa ustvarjajo iluzijo popolnosti, ki je nihče ne more doseči. Slike, videi in objave so pogosto izbrane tako, da prikazujejo najboljše trenutke, zaradi česar hitro pozabimo, da ima vsak človek tudi slabe dneve. Mladi se tako znajdejo v pasti primerjanja, kar njihovo samopodobo oslabi. V Pesnici X se Xiomara upre temu pritisku na svoj način: piše, ustvarja in išče resnico v sebi, ne v odzivih drugih. To me je spomnilo, da je iskrena ustvarjalnost ena najmočnejših oblik samoizražanja. Odnosi imajo v mladosti še posebej velik vpliv. Družina predstavlja prvi prostor, kjer se učimo o spoštovanju, mejah in podpori. A vsak družinski odnos je drugačen, včasih tudi napet in poln nerazumevanja. Starši pogosto verjamejo, da vedo, kaj je najboljše za svojega otroka, pri tem pa pozabijo, da otrok potrebuje tudi prostor za lastne izbire. Pesnica X nazorno pokaže, kako lahko preveč strog nadzor ustvari razdaljo, namesto da bi gradil zaupanje. Razumevanje med generacijami je lahko zahtevno, a bistveno je, da se obe strani naučita poslušati druga drugo. Zdi se mi pomembno, da mladostniki dobimo priložnost, da razvijemo

svoje interese in talente. Ustvarjalnost, šport, glasba ali kateri koli hobi pomagajo pri odkrivanju lastnega jaza. Mladi potrebujemo spodbudo, ne primerjanja. Ko nas okolica podcenjuje, začnemo dvomiti o sebi, kar pa lahko ovira razvoj. Prav zato je pomembno, da družba razume, kako krhka je mladostnikova samozavest. Ena napačna opazka lahko povzroči, da se človek umakne vase, medtem ko ena iskrena pohvala lahko spremeni njegovo pot. Mladost je tudi obdobje velikih čustev. Včasih se zdi, da nas preplavljajo in da jih ne moremo nadzorovati. To ni znak šibkosti – to je znak rasti. Čustva nam pomagajo razumeti, kaj nam je pomembno. Kljub temu jih veliko mladih skriva, ker se boji, da bi bili nerazumljeni ali zasmehovani. Bolj ko potlačimo svoje občutke, težje se z njimi spopademo kasneje. Zato je pomembno, da se naučimo pogovarjati o tem, kar čutimo, in da poiščemo ljudi, ki jim lahko zaupamo. Sodobni svet je poln negotovosti. Vojne, hitre tehnološke spremembe, pritiski šole in družbe povzročajo, da se mladi včasih počutimo izgubljene. A prav zato je pomembno, da se zavedamo, kako dragocen je čas in kako pomembno je, da ga posvetimo ljudem, ki nam nekaj pomenijo. Ni nujno, da imamo vedno popoln načrt za prihodnost. Dovolj je že to, da delamo majhne korake naprej in da se učimo iz svojih napak. Najpomembnejše pa je, da v mladosti ne izgubimo sebe. Včasih se trudimo ustrezati kriterijem drugih, vendar je prava moč v tem, da ostanemo zvesti svojim vrednotam. Vsak človek je edinstven in to edinstvenost moramo ceniti. Ko razumemo svojo vrednost, nas svet ne more več tako hitro omajati. Xiomara v Pesnici X najde svoj glas, ker končno sprejme, da ima pravico do svojih misli, občutkov in želja. To je sporočilo, ki ga nosim s sabo tudi po branju: da imamo vsi pravico biti to, kar smo. Odraščanje je proces, ki od nas zahteva potrpežljivost, odprtost in pogum. Ne gre za to, da najdemo vse odgovore, ampak za to, da si dovolimo postavljati vprašanja. Gre za iskanje ravnovesja med pričakovanji sveta in našimi sanjami. Ko se naučimo videti svoje napake kot del poti, postanemo močnejši in bolj samozavestni. Ko sprejmemo, da ni popolnosti, se osvobodimo pritiska, ki nam ga nalaga

družba. Čeprav se svet včasih zdi preveč zahteven, nas ravno izzivi oblikujejo. V vsakem dnevu se skriva priložnost za rast, v vsakem pogovoru možnost za razumevanje in v vsakem trenutku priložnost, da se učimo o sebi. Mladi imamo sposobnost, da vidimo svet drugače, bolj odprto in pogumno. Prav v tem je naš potencial. Poleg vsega tega pa je mladost tudi čas, ko se učimo sprejemati odgovornost za svoje odločitve. To ne pomeni, da moramo vse narediti pravilno, temveč da se trudimo razumeti posledice svojih dejanj. Ko naredimo napako, je pomembno, da se iz nje nekaj naučimo in da si damo možnost, da jo popravimo. Nikogaršnja pot ni popolna in prav to je tisto, kar nas dela človeške. Ko sprejmemo, da imamo pravico do napak, se nam odpre prostor za resnično rast. Pri odraščanju igra veliko vlogo tudi okolje, v katerem preživljamo večino časa – šola, prijatelji, dejavnosti in izzivi, ki pridejo zraven. Včasih se znajdemo pod pritiskom ocen, pričakovanj učiteljev ali strahu, da ne bomo dovolj dobri. A šola je veliko več kot številke. Je prostor, kjer spoznavamo sebe, se učimo sodelovanja, komunikacije in vztrajnosti. Znanje je pomembno, vendar pa so pomembne tudi izkušnje, ki jih dobimo ob strani – pogovori s sošolci, izzivi pri skupnih projektih in trenutki, ko ugotovimo, da smo nečesa zmožni, čeprav smo prej dvomili vase. Pomembno je tudi, da se naučimo postaviti meje in reči ne. Včasih nas je strah, da bomo zaradi tega izgubili prijatelje ali izpadli neprijazni, a postavljanje mej je del skrbi zase. Naučiti se moramo prepoznati, kdaj nekaj počnemo zaradi sebe in kdaj samo zato, da bi ustregli drugim. Prava prijateljstva temeljijo na spoštovanju in razumevanju, ne na pritisku. Ko se ob nekom počutimo svobodno, sprejeto in varno, vemo, da je odnos zdrav. Danes mladi živimo v svetu, ki se hitro spreminja, zato se moramo naučiti prilagajati, ne da bi pri tem izgubili svojo identiteto. Pomembno je, da zaupamo vase in da se zavedamo, da je vsak človek na poti učenja. Ni potrebe, da bi vedeli vse odgovore že zdaj. V življenju se bomo še velikokrat spreminjali, razvijali nove interese in presegali stare meje. To je čisto običajno.

Ko razmišljam o Pesnici X, ugotovim, da je njena zgodba močna prav zato, ker pokaže, da se pot do lastnega glasu začne v trenutku, ko si dovolimo biti iskreni. To ne pomeni, da moramo biti popolni, temveč da smo pristni. Vsak od nas nosi v sebi zgodbo, ki je nihče drug nima, in prav ta zgodba daje našemu življenju vrednost. Če jo delimo, lahko navdihnemo druge – tako kot je mene navdihnila Xiomara. Morda je prav to najpomembnejše sporočilo: da ima mlad človek pravico, da ga slišijo, razumejo in podprejo. Svet je lahko zahteven, a hkrati ponuja nešteto priložnosti za tiste, ki si upajo sanjati, vztrajati in verjeti vase.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
angleški jezik, II. triada osnovne šole

AVTOR: Jure Radić (6. razred)
OŠ Gustava Šiliha Laporje, Laporje
MENTORICA: Darja Pipuš

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:

Zgodba *The Lifeguard* Jureta Radića obravnava pomembne teme: kaj vse smo pripravljeni storiti, da bi nas drugi sprejeli, kako pomembno in hkrati težko je včasih reči "ne" in se upreti pritisku vrstnikov, koliko šteje pomoč, ki smo je deležni v stiski, predvsem pa, da so težke preizkušnje priložnost za spremembo na bolje. Ne samo, da deček iz zgodbe premaga strah in se nauči plavati, celo reševalec iz vode postane! Zgodba z močnim sporočilom in ganljivim koncem je napisana v preprostem in prav zato učinkovitem slogu, ki dosledno podpira tekočo pripoved. Odlikujejo ga mestoma bogato besedišče in učinkovita stilna zaznamovanost: številni enopovedni odstavki, prevladujoče kratke, tudi enobesedne povedi in prepričljivi dialogi.

The Lifeguard

It's summertime. There's a boy standing on the beach. He looks out at the sea. He has never seen such beauty before, yet he has longed for it for as long as he can remember. He and dad have moved to the coast a couple of months ago. His friends are encouraging him to come swimming with them, and although he hesitates, he agrees. A thought screams in his mind: he doesn't know how to swim. He has barely even heard of it before.

He freezes in awe of the large blue sea in front of him as his friends urge him on.

"Come on! We don't have all day!"

His instincts are screaming at him not to go, but he wants to fit in. Step by step, he follows them into the water.

"This shallow part is boring," one of his friends says. "Let's go deeper!"

His toes dig into the sand. He wants to say no, but instead he keeps walking. The water rises higher and higher until it reaches his shoulders. He stands on his toes just to breathe.

"Relax," another friend calls out. "You don't have to walk like that. Just swim!"

Those words make him flinch, but he listens. He relaxes and lifts his feet off the ground. For a moment, he feels weightless — and then a wave crashes into him and pulls him under.

Panic takes over. He struggles, gasping for air.

CRACK.

Someone jumps into the water and pulls him back. It's not one of his friends, but the lifeguard on duty. He drags him safely to the shore.

"Hey... you okay?" the guard asks.

"I... yeah," the boy manages to say.

Shortly after, he runs away. He doesn't know where he's going — he just wants to escape. His friends laugh behind him, not understanding how serious what just happened was.

The bright sunlight shines through the curtains of the small apartment. The boy doesn't want to get out of bed, not after the embarrassment he suffered the day before.

"Why are you so down?" his dad asks.

"It's nothing," the boy replies quietly.

His dad reminds him that there's food in the microwave before leaving for work. As he closes the door, he throws his son a worried glance. The boy feels alone — deeply alone.

Later, he goes outside. There isn't much to do indoors. He puts on his coat and boots, which look strange among the swimsuits and bikinis of the others. He wanders the streets, collecting small items and trying to trade them. For a moment, he believes life might get easier.

It doesn't.

Defeated, he returns to the beach and throws stones into the water.

"Hey, kid, you okay?" an old man asks.

The boy jogs away without answering.

Later that day, his friends find him again, mocking him for nearly drowning. He walks home in silence. That night, he holds his mom's photo to his chest. She died in a car accident a year ago.

The boy wakes up alone. His father has already left for work. A note waits for him on the fridge.

He goes outside again. He wishes he could swim, he loves the sea. He walks to the beach. Just being there makes him feel a little better.

He sees the lifeguard who saved him. The guard notices him too and walks over.

"Most people don't come back after something like that," the guard says. "Why are you here?"

"I don't know," the boy admits.

The guard laughs softly. "That makes two of us."

After a moment, he adds, "You can't swim, can you?"

"No," the boy says quietly.

"Want to learn?" the guard replies.

"When do we start?" the boy asks.

"I'm here all day every day. You could come early in the morning, before I start my shift."

The boy nods and they shake hands.

The next morning the boy arrives at the beach early, earlier than he ever has before.

"I'm leaving in three days," the boy says quietly, staring at the water. He and dad are moving back up North.

The guard nods once. “Then we don’t have time to waste,” he says calmly, as if it changes nothing at all.

They start slowly. The guard tells him to step into the water and stop when it reaches his knees. Then his waist. Then his chest. The boy’s body tenses, but the guard stays close, reminding him to breathe. They practice floating, letting the water hold him instead of fighting it. Again and again, the guard tells him not to panic, not to rush, and to trust both the water and himself.

The next day, the boy returns. He feels more confident — too confident. He moves too quickly, and suddenly the water pulls him under again. Panic crashes over him, stronger than before. He coughs, gasps, and scrambles back to the shore, shaking.

All the fear returns at once. The doubt. The shame.

Still, he tries again.

He closes his eyes and takes a deep breath. His hands are shaking as he steps back into the water, but he doesn’t turn around this time.

He tries again. And again.

By the last day, he relaxes his body. He lets the water carry him.

He floats.

Calm.

Weightless.

Two summers later the lifeguard is back on duty. It’s a typical summer day. His phone buzzes.

It’s a photo from an unknown number. A boy at a beach is standing tall now, confident, wearing a rescue uniform. Though he’s much taller than he was, he remembers who it is.

The guard smiles.

“I coached well,” he says quietly.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
angleški jezik, III. triada osnovne šole

AVTORICA: Isla Aurora Ponjavić (8. razred)
OŠ Gustava Šiliha Laporje, Laporje
MENTORICA: Darja Pipuš

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Žirija se je po razmisleku odločila in za zmagovalno pripoved izbrala zgodbo *New Friend* Isle Aurore Ponjavić. Mlada avtorica bralce najprej popelje v spokojno sobotno popoldne, svojo (sicer zelo mlado) junakinjo pa pošlje samo v gozd. Gozd je tokrat domače, varno okolje, ki za deklico in njenega novega znanca postane igrišče. Bralci, ki spremljamo otroka pri igri, lahko opazimo drobne medbesedilne navezave in namige, stara mama, ki se končno odloči in sreča vnukinjinega prijatelja, pa vidi grožnjo – in pri tem ni edina. Pomeni to, da otroci vidijo globlje? Ali pa zgolj to, da strah v očeh opazovalca pripomore k temu, da ta vidi predvsem pošast?

Zaključek, ki ga ponudi avtorica, razkrije prišlekovo skrivnost, obenem pa deluje pomirjujoče in optimistično. Čudni tujci postanejo novi prijatelji.

New Friend

SATURDAY

Leaves were dancing in the wind; you could hear their rustling. It was a peaceful weekend afternoon, the only day of the week when everyone seemed to relax. Gabriela, a six-year-old girl, the sweetest soul one could imagine, was staying at her grandma's house for the week. Her grandma was an old lady, and she had started forgetting some

things, so when Gabriela asked if she could go for a walk, she let her go without a second thought.

Gabriela walked toward the forest while humming a children's song. When she arrived, she heard something — or someone. Curious, she walked deeper and deeper into the forest. Soon, she noticed a boy hiding in the bushes and slowly approached him. The closer she came, the further back he moved, until he suddenly stopped.

Gabriela offered him a candy, but he only looked at her strangely. She gently took his hand and placed the candy into his grip. As time passed, they grew more comfortable around each other, though the boy didn't speak at all. They ran around together, played games in the forest, and ate lots of candy, while Gabriela talked non-stop. When it got dark, she excused herself and returned to her grandma's house.

She happily burst through the door and ran to her grandma. "I met a friend!" she yelled joyfully.

"Oh dear, what friend?" her grandma asked, completely unaware that Gabriela had been gone for three hours.

"I don't know, he doesn't speak," Gabriela said, without thinking twice about it. To her, the boy was kind and playful, so she didn't mind that he never said a word.

Her grandma forgot about the conversation shortly after Gabriela went upstairs to bed.

SUNDAY

The next day, Gabriela returned to the forest, hoping to play with the boy again. She took some snacks from the kitchen drawers and the ball she only used on special occasions. She packed everything into a bag and happily skipped toward the forest.

Standing at the edge of the trees, she looked around, searching for him. She walked deeper into the forest, slowly losing hope and thinking he might not return. Just as she was about to give up, she spotted him behind a tree, mumbling something.

She waved at him, and he waved back. Soon, they were playing again. When she tried passing him the ball, he didn't know how to use it, so she taught him. That day — believe it or not — he started speaking. Suddenly, he spoke fluent English. Gabriela didn't question it; she was simply happy they could finally communicate.

They spent the entire day together, passing the ball, running around, picking flowers, and talking. Even after it got dark, they stayed together and shared their snacks. As the sky darkened, the stars became more and more visible. They watched them quietly until the boy pointed at a single star and said, "Home."

Gabriela assumed he loved astronomy, or maybe that particular star made him feel calm.

After a while, she returned home. The familiar routine repeated itself as she ran to her grandma to share the news.

"Grandma! My friend can speak now! He also likes stars. He says he lives in space — isn't that cool?" she squeaked.

"He must be interesting," her grandma murmured while reading the newspaper.

"You should meet him!" Gabriela suggested.

"Yes, yes, tomorrow," her grandma replied absent-mindedly.

Gabriela happily ran upstairs to her room.

MONDAY

The next morning, as Gabriela and her grandma ate breakfast, Gabriela couldn't stop talking about her new friend. Her grandma nodded automatically while reading the newspaper, as she always did. Gabriela impatiently waited for lunchtime to pass.

Once lunch finally came, she ate as quickly as possible so she could leave sooner. Her grandma, however, ate slowly, which irritated Gabriela.

After what felt like forever, they finally left the house and walked toward the forest together. Gabriela enjoyed the sunlight, just as

much her grandma did. Soon, they arrived at the forest. Gabriela ran ahead, searching for the boy, and quickly spotted him. She invited him out of the bushes where he usually hid.

Suddenly, her grandma screamed in fear. She didn't see a normal little boy like Gabriela did — she saw a tall, terrifying monster. She grabbed a stick from the ground and stepped backward.

"Home, now!" her grandma shouted, leaving no room for discussion.

Gabriela wasn't scared — she was confused and heartbroken. Her eyes moved between her grandma and the boy. She gave him an apologetic look, turned around, and slowly walked home with slumped shoulders.

Her grandma called Gabriela's parents. Shaken, she tried to explain what had happened, stumbling over her words and changing the story every few seconds. She kept repeating she saw *something* in the forest.

Gabriela's parents rushed over immediately. While her grandma was distracted on the phone, Gabriela and the boy ran deep into the forest. When her parents arrived and the call ended, panic set in.

"Where are they?" they asked themselves as the children disappeared into the woods.

Soon, a worried man and woman arrived, asking if anyone had seen a young boy. Gabriela's grandma said no — she hadn't seen a boy, only a monster-like creature.

"We lost our child," the boy's mother explained. "He came here every day to play with his new friend. He loved spending time with her."

"My daughter was staying with my mom," Gabriela's mother replied. "She also came here every day. She said something was in the forest."

"We should search for them," they all agreed.

They searched the forest all night.

TUESDAY

Early the next morning, they finally found Gabriela and the boy. A completely normal-looking boy.

Gabriela's parents rushed to her and hugged her tightly. The boy's parents ran towards him. No words could describe how relieved they felt. Gabriela was happy too. Though she loved her new friend, seeing her parents again filled her with joy.

"I can't explain how happy I am," Gabriela's mom said. "This may sound unexpected, but would you like to come over for a drink?"

"Sure," the boy's parents replied together.

They returned home together, finally free from the fear of the night before. Gabriela's mom prepared berry-flavoured tea and invited them to sit on the couch.

"Are you new here?" she asked. "I haven't seen you around before."

"Yes, we have just arrived," the boy's mother replied.

"That's nice. You should come visit us again — our kids seem to get along well."

"They do," the boy's mom said, looking at the two playing with the ball in the garden.

LAST SUNDAY

Early in the morning, while the town was still dark and quiet, a spaceship landed in the park. The military had been warned about an unknown flying object approaching Earth. Hundreds of soldiers were sent to eliminate the aliens inside.

When the spaceship opened, tall, black creatures stepped out, amazed by their new surroundings. Without hesitation, the soldiers opened fire. Many were killed, but a few managed to escape. Those who survived began transforming, becoming more and more human with each day on Earth.

No one ever spoke about the strange newcomers, and no one knew about them.

Only Gabriela did. But to her they were not strange at all. She had just made a new friend.

POSEBNA OMEMBA ZA PROZNO DELO
angleški jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Vesna Müller (4. letnik)
Škofijska gimnazija Vipava, Vipava
MENTORICA: Sonja Matelič

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Bralci prisluhnemo pogovoru med naključnima sopotnikoma, mladeničem in zrelim moškim, ki se v deževnem popoldnevu sicer znajdeta pod istim dežnikom, a si ne moreta biti bolj različna. Avtorica v zgodbo *The Two Birds in a Nest* vešče vpelje iztočnico, ki je bila ponujena mladim ustvarjalcem, obenem pa s pomočjo prispodobe jasno pokaže razliko med vdanostjo v usodo ptice s polomljenim krilom ter ideali in optimizmom tiste, ki krila šele dobro razpira.

The Two Birds in a Nest

It was a rainy afternoon. A man in a gray trenchcoat was heading home from work. He had no umbrella, but strangely, despite the weather, he didn't seem to be in a hurry. His gaze was glued to the floor, therefore, he bumped into multiple people, and every time someone noticed him, they told themselves "What a depressive man." or "I've never seen a man so empty." That is a very strange thing to say out loud in the middle of the street, I know, but it is truly what they said, perhaps without even realizing it.

As the man walked, he suddenly realized that, despite being soaked, the rain was no longer dripping onto him. For the first time in a long time, he lifted his head. He was curious why the rain suddenly

stopped pouring. As his head fully turned up, he saw a young boy, holding an umbrella over both of their heads. The boy was quite handsome and couldn't be over 20. His eyes were blue, like ice, yet his smile made them seem as warm as the summer weather. Those were the first things the man noticed. He couldn't see the boy's hair, since it was hidden under a knitted hat on his head. "We've been walking in the same direction for quite some time now. Let me walk you home, before the water gets in your shoes." said the young boy, his soft smile never wavering. His voice was almost melodic. The man chuckled slightly. "I fear it's a bit too late for that. I already hear the splashes with every step I take." But the boy kept on walking with him. "I'll still walk you home. You seem like you want some company."

And so, they continued walking. After a few minutes of silence, the man asked. "Are you a student?" "Yes, I am, I study art. Animation, specifically." The man stayed quiet for a few moments. He never truly understood the meaning of choosing art as a study, but he didn't want to make the boy upset, so he asked him. "And what do you plan on doing after graduation?" At that, the boy's eyes filled with excitement, as if he was waiting for that question from the moment he first talked to him. "I'll open an animation studio!" The boy exclaimed with joy. He really looked like a child at that moment. So joyful and full of dreams and hope. But the man couldn't help but let a scoff escape. "A studio? All on your own? I'm sorry to burst your bubble, but you'll need a lot of luck if you actually want to pull that off. Do you have any idea how many people fail?" "And do you know how many succeed?" The boy asked him back, clearly unbothered by the man's words. The man looked into the boy's eyes. There was so much confidence in that warm gaze and it almost felt nostalgic to him. However, he shook his head, he had to, no, he needed to beat some sense into the boy's head, before it got too late, before he chose the wrong path in life and ended up begging for spare change on the street. The man was truly desperate to help the boy and it was almost pathetic, he knew it, that's why he masked

it with a neutral expression. “It isn’t a real job. Even if you do succeed, you can make just one tiny little mistake and everything will fall apart. Trust me kid, you need to take a safer route.” The man spoke, masking his worry. The boy was smiling the entire time. It was strange. Usually, you wouldn’t see someone smiling at you after you just told them to give up on their dreams. So why was this kid still so confident? That is exactly what the man in the gray trench coat was asking himself at that moment. His thoughts were interrupted by a simple question. “What do you do for work?” The man stayed silent for a few moments before answering. “I’m a salesman.” “Do you like your job?” The man looked at the boy once more. He knew exactly why he was asking him that and decided to answer honestly. “No, I don’t. It’s tiring, frustrating and stressful.” The boy nodded slightly, as if he was already expecting that answer. “Then why do you still work there?” He asked. The man couldn’t help but roll his eyes, he already saw the lecture of “doing what you love” coming. “Because I need to pay the bills, that’s why. And I advise you to not try and lecture me. I’m almost twice as old as you, I know how business works.” The boy actually stayed quiet after the man said that.

For the next few seconds, the only thing that could be heard was the rain hitting the ground and the umbrella. It was a comfortable sound for the boy, unlike for the man, who was already shivering by now. And as expected, the boy spoke once more. “Do you like animals?” The man looked at him confused. Why would he be asking him about something like that at the moment? It was definitely an unexpected change of topic. “It depends. Only those that I can tolerate. I don’t like dogs. They are clingy and they stay attached even if their owner treats them badly.” The boy listened. He liked learning about peoples’ preferences in animals, it made it easier to figure them out. “I like birds... I think that they represent us a lot.” He said in a soft tone, looking up at the sky, as if he was expecting to see birds there, regardless of the rain. “What do you mean?” “It’s quite simple, really.” the boy said. “Baby

birds are hatched in the nest. But when the time comes, they need to try and fly. They risk everything at that time, it's true, but the longer they wait, the worse it gets. A bird that never tries, never learns how to fly. And those who fall to the ground were never meant to succeed in the first place." He spoke in such a gentle and caring tone in that moment, that his words could form a bird that he would be holding with his bare hands. Then, he looked back at the man. "You're the bird that stayed in the nest, aren't you? Because you have seen so many others fail, you have been too scared to even be able to try and focus on everything that could go right." The man stayed quiet. He didn't want to admit it, but the boy was right. His expression changed. It was softer now. "I used to paint, you know? I was a natural, a prodigy, if you will." The boy's gaze turned more compassionate. "What happened?" "Exactly what you said. I never tried to fly." The man answered in a tired voice. He watched the raindrops hit the ground before continuing. "I had all the potential. My paintings were truly beautiful... Too bad those around me didn't seem to care much. The expectations weren't exactly high for me, but they were still there. So I became a salesman." The man's voice was now sad and blue and his eyes almost held a hint of regret. The boy then spoke, his voice full of hope. "If you were to get back into art, would you be willing to help me out with my studio?" But the man laughed. "You think someone like me will ever get back into a silly little teenage dream?" "You could." The boy answered in a much softer tone now. "Because you're extraordinary. And the world has been waiting for your genius for long enough now." At that, the man stopped in his tracks, looked at the boy and said. "Thank you for walking me home. I hope your studio dream works out for you." And with that, the man stepped into the heavy rain and towards an entrance of a block of flats, and disappeared into his gray nest of comfort, just like a bird does when the rain becomes too heavy.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
angleški jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Lara Godina (3. letnik)
Prva gimnazija Maribor, Maribor
MENTORICA: Nataša Ferš

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:

Razmišljanje o medsebojnih odnosih, ki nekoliko izstopa, prikazuje odnos v družini. Tesno prijateljstvo se med odraščanjem in iskanjem lastnih poti lahko znajde na preizkušnji, tudi tisto med sorojenci. Tenkočutna zgodba Lare Godina *The Light We Share* pripoveduje o veliki prelomnici v tesnem in ljubečem odnosu med sestrama, ki jo napove vstop fanta ene od njiju v njun skupen svet. Zaljubljena sestra se razvije v vzporedno različico same sebe, do katere druga nima dostopa. Ko se srečno poročena sestra odseli, postane njuna prej skupna soba čudno tiha in prazna. A fizična razdalja med njima in manj pogosti stiki ne morejo pretrgati močne vezi med sestrama. Lara Godina z razgibanim slogom brez odvečnih besed in z izvirnimi ubeseditvami prvoosebne pripovedovalke ustvari intimno vzdušje in čustveno močno pripoved, ki odpira vrata v pripovedovalkino doživljanje neizogibne in boleče ločitve od sestre. Vendar gre hkrati za svetlo zgodbo, kar napoveduje že njen naslov. Svetloba, ki povezuje in bo tudi v bodoče povezovala sestri, je sreča, ki je marsikdo ni deležen nikoli.

The Light We Share

The room smells faintly of old wood and tea leaves that my grandma dries on the bed my sister and I are sharing. After a hefty extended family dinner, spent recalling bittersweet memories and debating politics with the quiet acknowledgement that we don't all agree, we've finally laid to bed, present in the moment. My head rolls to the side as I put my phone, which is still playing a lonesome Lord Huron tune, to charge. My eyes land on our suitcases. They're different brands now, hers only matches her husband's and not the rest of our family's.

Trying to ignore the twinge that reminds me of how far life has carried us from these quiet nights of shared space and small hopes, I turn onto my side. A single lamp glows on her nightstand, casting golden light across her face and the worn quilt. She is about to end the conversation with her husband on her phone, but my mind drifts off before she can press the red button.

"Are you going to take a shower? And call him afterwards?" I used to ask impatiently, bouncing on the top bunk of our bed. Then my sister would roll her eyes and chuckle, misreading my wish for the light to stay on longer as me meddling in her business. Back then, her world felt like an extension of mine; her friends, her jokes, her moods all brushing against me as naturally as breathing. Now her voice softens in ways I don't recognise when she speaks to him, and I realise there is a version of her that lives entirely outside my reach. And that's what I never had the courage to admit. I was never annoyed by her phone calls, I was scared. Scared that one day she would walk out of our room and never walk back in quite the same.

After they married, I spent a few years living alone in that same room. I was so happy for them, truly. My brother-in-law and I tease each other like it's a sport, but even in my sharpest remarks I know he is the man shaped for her, the one God must have whispered into existence with her in mind. Still, some nights I woke to silence so

complete it felt unnatural. I'd lie there, eyes open in the dark, and almost hear her breathing beside me, or picture the warm oval of her lamp as she bent over her schoolbooks. The room stayed the same, well beside the new paint on the walls, but without her it felt like a body missing a heartbeat; familiar, but hollow in all the places that used to be full of her.

And yet, here we are again, in this room that has carried the weight of years. We laugh at the same old jokes, nudging each other playfully, and plan concerts we hope we'll still see, arguing over which are essential, which are optional. The hum of her old computer blends with our voices as we watch the latest show we've both gotten hooked on, 9-1-1, and I catch her smile in the corner of the screen-light. It feels like home.

We trade stories and critiques as if no time has passed at all. I mimic characters, she groans at the same punchlines she always has, and for a few hours, the world beyond these walls ceases to matter. Even the soft creak of the floorboards, the familiar scent of tea and old wood, all of it feels like a chorus that has been waiting for us to return. Moments like this make me realise that seeing each other less hasn't dimmed anything. Quite the opposite, it's made the encouragement we share burn brighter. It's a small reminder that no matter how far we roam, we're still by each other's side.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
nemški jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Lučka Novak (2. letnik)
MENTORICA: Ana Miladinović

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:

Besedilo *Eine Stadt aus Papier* je jezikovno odlično v skladenjskem, besedotvornem in morfološkem smislu. Prvoosebni pripovedovalec zaznava bistvene probleme današnjega kaotičnega sveta in jih na enostaven način ubesedi v fikcijo. Ta fikcija mesta iz papirja sega izven običajnih predstav utopičnosti, saj ponuja alternativne rešitve v obliki petih niti, ki povzemajo najpomembnejše vrednote človečnosti. To so toleranca, empatija, skrb za drugega, skupnost in sožitje. Stara ženica, ki ima v rokah teh pet niti, je na prvi pogled klišejska podoba stare žene, ki – podobno kot germanske sojenice (Nornen) – kroji usodo človeštva, saj pozna preteklost, sedanjost in prihodnost. V slednji imajo vse naštete vrednote svoje mesto. V sanjah jih zaznava prvoosebni pripovedovalec, a se s prebujenjem v realni svet vrednote zdijo tudi resnične in uresničljive. So namreč vrednote slehernika in so dosegljive z majhnimi koraki, majhnimi napredki in omogočajo boljše življenje in mir po vsem svetu. Zanimivo je avtoričino prepletanje preprostih in klišejskih besed z utopičnim svetom, kjer bi pričakovali drugačen izbor. Nemalokrat izrabljene in obrabljene besede postanejo v novem okolju polnopomenske in ne več klišejske. Besedilo je vedro in optimistično, saj ponuja rešitev za današnji in prihodnji svet. Bralec postane po končanem branju brechtovsko razmišljujoč in si tudi sam želi

tako preprostih rešitev za svetovni mir, kot je denimo delavnica za mir.

Eine Stadt aus Papier

Ich starre auf den Computerbildschirm, doch ich fühle mich leer. In den Nachrichten sehe ich Krieg, Armut und Naturkatastrophen. Viele Menschen müssen ihre Heimat verlassen, weil es dort nicht sicher ist. Das macht mich manchmal traurig und auch ein bisschen hilflos. Ich frage mich: Was kann ich schon tun? Ich bin schließlich erst 16.

Da sagt mein Zwilling ganz leise, ohne aufzublicken: „Diese Welt hat schon lange auf dein Genie gewartet." Ich muss lachen. Ich fühle mich nicht wie ein Genie. Aber der Satz ist trotzdem schön, weil er mir Mut macht. Es ist wie eine kleine Hoffnung, die wir teilen: dass wir gut genug sind – füreinander und vielleicht auch für die Welt. In derselben Nacht träume ich eine kleine Geschichte. Ich bin in einer Stadt aus Papier. Die Häuser sind aus Zeitungen gemacht. An den Wänden stehen schwere Wörter: Angst, Flucht, Krieg. Ein starker Wind kommt auf und alles beginnt zu wackeln. Die Menschen laufen schnell, aber sie schauen einander nicht an. Jeder ist nur mit sich selbst beschäftigt.

Dann sehe ich einen kleinen Laden. Auf dem Schild darüber steht: „Werkstatt für Frieden". Drinnen sitzt eine alte Frau. Sie hält bunte Fäden in den Händen. Sie sagt zu mir: „Frieden ist nichts Großes. Frieden beginnt klein. Jeden Tag."

Dann gibt sie mir fünf Fäden.

Der erste Faden heißt Toleranz. Sie sagt: „Damit respektierst du andere, auch wenn sie anders sind."

Der zweite Faden heißt Empathie. „Damit versuchst du zu verstehen, wie sich ein anderer fühlt", sagt sie.

Der dritte Faden heißt „Sorge füreinander". Sie sagt: „Das ist Hilfe im Alltag: zuhören, mitdenken, unterstützen."

Der vierte Faden heißt Gemeinschaft. Sie sagt: „Zusammen sind Menschen stärker als allein."

Der fünfte Faden heißt friedliches Zusammenleben. Sie sagt: „Das ist keine Magie. Das ist Übung."

Ich gehe nach draußen und beginne zu nähen. Ich nähe ein freundliches Wort an einen traurigen Blick. Ich nähe ein „Kann ich dir helfen?" an einen schweren Tag. Ich nähe ein „Entschuldigung" an einen Streit. Langsam wird die Papierstadt ruhiger. Die Menschen bleiben stehen. Sie schauen sich an. Einer lächelt. Dann noch jemand.

Als ich aufwache, ist es Morgen. Mein Zwilling sitzt immer noch am Computer. Ich sage: „Wenn die Welt auf mein Genie wartet, dann wird sie lange warten."

Er erwidert: „Vielleicht ist dein Genie einfach, freundlich zu sein, wenn es schwer ist."

Ich denke darüber nach. Vielleicht hat er recht. Vielleicht können wir nicht alles lösen. Aber wir können etwas Kleines tun: respektvoll sein, zuhören, helfen und niemanden ausschließen. Wenn viele Menschen so handeln, wird die Welt Schritt für Schritt besser.

Vielleicht beginnt Frieden genau so: leise, im Alltag, aber echt.

POSEBNA OMEMBA ZA PROZNO DELO
španski jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Ajša Ščurk (2. letnik)
MENTORICA: Sara Hevia

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Ajša Ščurk v zgodbi *El Botón Dorado* bralca popelje v čarobni predbožični čas. Vse mesto nestrpno pričakuje prižig lučk, toda praznično vzdušje tik pred zdajci skali tehnična težava, zaradi katere bi prebivalci utegnil ostati brez praznične razsvetljave. Prvoosebna pripoved v dnevniški obliki je jasno strukturirana, tekoča, napeta in živa, poleg tega pa zgodbo odlikujeta tudi avtoričin bogat besedni zaklad in vešča raba sosledice časov ter zahtevnejših skladenjskih struktur španskega jezika.

El Botón Dorado

20 de diciembre de 2024
¡Qué bien! Ya han terminado las clases. ¡La Navidad se acerca! Todo el pueblo está decorado y todos esperan que se enciendan las luces. Es un gran evento para nuestro pueblo.

21 de diciembre de 2024
Estoy sentada en el sofá, tomándome un chocolate caliente. Esta noche voy al Parque del Este con mi hermano, que es mi mejor amigo, porque van a probar las luces.

22 de diciembre de 2024

¡Qué horror! Ayer las luces no se encendieron. Todo el pueblo entró en pánico. La gente estaba triste, decepcionada y algunos muy enfadados. Los empleados del Ayuntamiento intentaban, por todos los medios, solucionar el problema, porque toda la Navidad depende de las luces. La iluminación navideña le da al pueblo ese aspecto mágico que los turistas y los habitantes esperan todo el año. Sin luces, los comercios y hoteles locales perderían mucho dinero y todo el pueblo estaba triste y de mal humor. Los electricistas dijeron que las luces no funcionaban por un problema eléctrico. Todos habían intentado arreglarlo, pero no sabían cómo solucionarlo. El pueblo estaba preocupado porque quería pasar una Navidad como en los años pasados. Los turistas ya se estaban yendo. El pueblo tenía un gran problema, así que decidí preguntar si podía intentar arreglar las luces yo misma. Me dijeron que no podía porque los profesionales estaban trabajando y que no había tiempo para mis "juegos" con la electricidad, que ese era un trabajo serio para expertos. Esto me dolió mucho. Corrí a casa y me encerré en mi habitación.

23 de diciembre de 2024

Como por la tarde todavía no había salido de la habitación, mi hermano empezó a preocuparse por mí. Entró en mi habitación y se sentó a mi lado en la cama. Me preguntó qué había pasado. Le conté todo: lo que había ocurrido ayer, cómo había intentado ayudar y que me habían dicho que no tenían tiempo para mis juegos. Me consoló y me dijo que si alguien podía arreglar las luces, esa era yo, porque había recibido varias veces medallas de oro en matemáticas y en física, y porque soy la persona más inteligente que él conoce. Eso me motivó y decidí intentarlo de nuevo. Me dirigí a la plaza de la ciudad donde todavía no habían reparado las luces. Esta vez me dejaron probar, ya que no tenían otra solución. En solo unos minutos conseguí reparar las luces con éxito. Todos estaban encantados. ¡Así se salvó la Navidad!

24 de diciembre de 2024

Hoy fue el encendido festivo de luces en el pueblo, el mayor evento del año. Todo el pueblo se reunió en la Plaza Mayor. Este año, mi hermano y yo tuvimos el honor de encender las luces. Todos esperaban con entusiasmo y nosotros presionamos el gran botón dorado. ¡Todo el pueblo se iluminó con luces! ¡Fue maravilloso!

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PROZNO DELO
francoski jezik, III. triada osnovne šole

AVTORICA: Iris Touzery (9. razred)
MENTORICA: Sara Hevia

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Dogodek, ki ga Iris Touzery opiše v zgodbi *Un jour très long*, se zdi na prvi pogled povsem banalen: ko pripovedovalka nekega dne stopi v razred, se nekaj fantov pretepa, preostali sošolci in sošolke pa so razkačeni in sovražno nastrojeni. A zakaj je protagonistka tako pretresena? Nagrajena zgodba izstopa zaradi posrečene uporabe nekaterih kratkoproznih prvin ter tudi zaradi napetega pripovednega loka, ki ga avtorica zaključi z refleksijo o tem, da nam lahko vsaka nova izkušnja – v tem primeru bralska – odstre povsem nov pogled na naš vsakdan, z odprtim koncem pa bralca spodbudi k nadaljnjemu razmisleku.

Un jour très long

Un jour je suis allée à l'école. Les jours sont très longs. Même si les jours sont très longs, à l'école je me sens bien. Comme partout, aussi dans ma classe il y a des gens que je n'aime pas, mais c'est la vie. Quand je suis entrée dans la classe j'ai été vraiment choquée. Oh ! J'ai oublié de dire que je suis en fin du collège et que je n'aime pas l'école. Donc, je continue, j'étais où ? Ah, je sais ! Lorsque je suis entrée dans la classe j'ai vu que tout le monde était très en colère et pas gentil. Il y avait aussi une bagarre entre les garçons. Après un certain temp c'était fini. Je suis allée chercher mon professeur. Je l'ai retrouvé et il était très étonné quand je lui ai dit ce qui se passait dans la classe. Je n'avais

jamais vu rien comme ça auparavant. Alors, je me suis demandé pourquoi je n'avais pas vu ça avant. La raison c'ést que hier j'ai lu un livre. C'est un livre à propos de prendre soin les uns des autres. Ce livre m'a donnée un nouveau point de vue différent de notre classe. Après ça, j'ai réfléchi pendant tout le jour et j'ai eu une idée. Ça c'est...

PESNIŠKA DELA

POSEBNA OMEMBA ZA PESNIŠKO DELO
slovenski jezik, II. triada osnovne šole

AVTORICA: Pina Cvitan (6. razred)
III. osnovna šola Celje, Celje
MENTORICA: Anamarija Lah Šuster

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Pesem *Šola med tednom* velja izpostaviti predvsem zaradi avtoričinega izrednega smisla za uporabo humorja. Je konkretna, njena ideja pa sveža in posrečena. Dobra je tudi zgradba pesmi, ki naredi lep lok in začetek dobro poveže s koncem. Med vikendom so učenci in šola daleč narazen (prvim se v tem času skisajo možgani, šola pa si odpočije), med tednom pa so v živahnem dialogu.

Šola med tednom

Ponedeljek se začne –
vsi vse matematične račune so pozabili
in močno so igrivi.
Vsem med vikendom skisali so se možgani,
tako kot prejšnji teden, mesec, lani.

Ko torek pride,
za malico so robide,
ki povsod frčijo.
Šola pa samo čaka,
na čistilnega junaka,
ki počistil bo vso to umazanijo.

Učenci so pridni,
učenci poredni ...
Ves čas se sliši, kot da bi bilo polno mrčesa.
Šolo že bolijo ušesa.

Sreda je že tu,
učenci pa so JOJ in JUHUHU.
Povsod je hrušč,
povsod je trušč.

Ko pride četrtek,
na okensko polico prileti ptič Črtek
ter prišepne: »Ti otroci so kot škrati.
Pazi, petek in sobota sta pred vrati!«

In petek končno pride.
Mimo so mrčes, robide,
tati, ptiči, škrati.
Šola v soboto se umije
in si končno odpočije.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PESNIŠKO DELO
slovenski jezik, II. triada osnovne šole

AVTORICA: Katarina Perla (6. razred)
Osnovna šola Hinka Smrekarja, Ljubljana
MENTORICA: Maja Miklič Premrl

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Včasih je manj več, preprosto pa je prepričljivejše od zapletenega. To se potrjuje tudi v kratki pesmi *V objemu drugačnosti*, kjer je vsakdanja misel podana na enostaven, a izviren in posrečen način. Pesnica je poleg tega pokazala, da je odlična tudi v ustvarjanju ritma ter da ji je pomembno, kaj s pesmijo sporoča. Opomni nas, da rešitev ni v tuljenju v isti rog z ostalimi, temveč v tem, da posameznik najde svoj lastni glas.

V objemu drugačnosti

Na svetu ni dveh istih dni,
ni dveh src, ki bi enako bili.
Kot iskre smo v noči brez sledi,
a skupaj zvezde smo,
ko se znoči.

Vsak v sebi nosi svoj glas,
melodijo, ki drugače zveni,
ko združiš jih,
nastane čas,
ki pesem novo iz senc naredi.

POSEBNA OMEMBA ZA PESNIŠKO DELO
slovenski jezik, III. triada osnovne šole

AVTORICA: Ivana Bolčina (9. razred)
OŠ Rihard Jakopič, Ljubljana
MENTORICA: Miljana Cunta

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Pesnica se je v pesmi *Sprejmimo raznolikost!* lotila sodobne problematike, težave, ki jo mladim prinašajo družabna omrežja – »jaz«, ki ga kažemo navzven, je izumetničen, je nepravi »jaz«. Težimo k nekakšni uniformiranosti, lahko pa bi se česa naučili od rože – nje *ni strah, / kar veliko je drevo, / saj sama dobro ve, / kako cveti lepo*. Temo obdela v govorici mladih, v sproščenem jeziku in s slengizmi.

Sprejmimo raznolikost!

Lajkam, komentiram,
pokažem to, kar znam,
objavljam vsebine,
ki rada jih imam.

Lajk dobiš takrat,
ko drugim všeč si,
za to, da si »kul«,
ne rabiš biti ti.

Zato vsak na spletu
nek značaj pokaže,
ki ni zares njegov,
s tem pa vsem dokaže:

le če smo kot drugi,
med sabo se podpiramo,
zato »kul« značaje
radi si izbiramo.

Tako se nam različnosti
kažejo na spletu.
Ampak – je to vse,
kar imamo na tem svetu?

Vsako bitje ima
tisti pravi jaz.
Mnogim je težko
ga izražati na glas.

Vsak je drugačen,
a to težko pokaže.
Bremenijo ga razlike,
kako naj se izkaže?

Raznolikost se podpira,
a ko pride res do nje,
pogosto se zatira,
kot da napačna je.

Takrat prav vsak je tiho,
zaprt v lastni svet,
pokaže pa le tisto,
kar zabava internet.

A rože ni strah,
ker veliko je drevo,
saj sama dobro ve,
kako cveti lepo.

Plavajo ribe,
ptice letijo,
medvedi pa najraje
zimo prespijo.

Toliko raznolikosti
je v naravi in med nami,
naj brez strahu
vsak svoj glas ohrani.

Bodimo to, kar smo,
saj svet ni črno-bel,
bodimo to, kar smo,
da svet bo smisel imel.

Sprejmimo raznolikost
prav vseh ljudi.
Vsi smo edinstveni,
čisto vsi!

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PESNIŠKO DELO
slovenski jezik, III. triada osnovne šole

AVTORICA: Neža Ročnik (7. razred)
OŠ Ljubečna, Ljubečna
MENTORICA: Darja Arh Centrih

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Ganljiva pesem *Boljši jutri*, ki se osredotoči na tesnobo posameznika ob občutku nesprejetosti. Ne gre za posploševanje, pač pa avtorica ubesedi konkretni primer. Dobro izriše atmosfero, značaj in notranje počutje novega sošolca – tihega, občutljivega, vase zaprtega fanta, ki v mislih beži iz razreda in se zateka v varno zavetje doma. Pesnica čisto vsega ne izreče, a bralec vendarle dobi namig, da bo kmalu naletel na sorodno dušo.

Boljši jutri

Prišel je tiho, na rami nahrbtnik nov,
a razred se zdi mu glasen in surov.
Karkoli stori, čudno ga gledajo,
če kaj reče, sploh ga ne poslušajo.

Kreda po tabli piše, učitelj govori,
a misli mu bežijo tja, kjer po domu diši,
kjer pes ga pozdravi in mama objame,
kjer ni teh pogledov in večne drame.

V odmoru stoji ob oknu, sam,
a še ne ve, da nedaleč stran
stoji prav tako izgubljeni nekdo,
ki že jutri mu dan polepšal bo.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PESNIŠKO DELO
slovenski jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Ana Herlah (2. letnik)
Šolski center Celje, Gimnazija Lava; Celje
MENTORICA: Špela Zupan

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Pesem *HAN je moj brat* sooča življenji »dvojčkov«, med katerima vladata neskončna bližina in obenem neskončni kontrast. Dobro zastavljena arhitektura pesmi oba lika izrisuje s stopnjevanjem in bralcu iz kitice v kitico o njima razgali več. Han je nekdo, ki so ga krojili ulica, drznost, tveganje, padci in (kljub vsemu) pogum za življenje, govorec pesmi pa je zrasel v varnem okolju, brez pomanjkanja, z neomejenimi možnostmi za prihodnost in (kljub vsemu) brez življenjskega poguma. Mojstrsko pisanje doseže vrh v močni zadnji kitici.

HAN je moj brat

Dvojček, ki to ni,
ne odtrga oči stran od sveta,
ki mu neprestano nalaga nove izzive.
V meni vidi dobro,
v mene vliva voljo do življenja.
Je le človek, ki zna z besedami,
in sonce, ki razsvetli temno nebo.

Han ni moj biološki brat.
A kri je včasih prešibka definicija za bližino.
Podobna sva si v potezah tišine,

v tem, kako naju misli prehitijo
in nato pustijo zadaj.
Razlika je v tleh, ki so naju nosila.
Njega so vzgajale razpoke,
ulične lekcije, kjer je potencial postal valuta,
ki se je nikoli ni splačalo unovčiti.
Sam sem zrasel v udobju,
na varnem, kjer sem se naučil,
kako se zliješ v povprečje.

Tabula rasa, so rekli učbeniki.
Čista plošča.
A Hanova je bila že popisana z dolgovi,
z nočmi, ki so se končale po jutru,
z bližnjicami, ki vodijo v slepe ulice.
Moja je bila preveč čista,
tako gladka, da se ni imelo kaj prijeti nanjo.
Nisem bil najboljši.
Nisem bil najslabši.

Ko obupujem,
ko hočem zapustiti življenja ječo,
spregovori Han,
ne s pridigami,
ampak z besedami, ki imajo težo resnice.
On ve, kako je, ko padeš.
Zato ve tudi, kako vstaneš.
Dvigne me iz lastnih misli,
oživi me in postavi nazaj na razstavo,
da bo lahko ponosno gledal name.

Han hodi po robu zakona,
jaz po robu svojih sanj.
On je neizkoriščen genij,
jaz sem izkoriščena priložnost brez poguma.
A ko se srečava,
svet postane prostor,
kjer sva oba dovolj,
drug za drugega,
in morda, samo morda
tudi za svet.

POSEBNA OMEMBA ZA PESNIŠKO DELO
angleški jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Neli Pisk (4. letnik)
Gimnazija Nova Gorica; Nova Gorica
MENTORICA: mag. Martina Kobal

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Žirija želi posebej omeniti dve pesmi iste avtorice, Neli Pisk, ki se dopolnjujeta in delujeta tako rekoč dualistično: *Una Estrella Dorada Brillante*, ki se osredotoča na izgubo iluzije lirskega subjekta, da je posebna in dragocena kot bleščeča zvezda, je izostrena pesem o družbenem pritisku v občutljivem življenjskem obdobju in težavnosti odločanja med sprejetostjo, katere cena je podreditev, in izločenostjo. *It's Not Like the Movies*, metaforično sicer bolj zadržana, a nič manj močna pesem, se konča bolj optimistično: dekle v sebi še čuti iskro in verjame, da jo bo nekdo opazil in cenil takšno, kot je.

Una estrella dorada brillante

My mom told me I was a star,
una estrella dorada brillante,
and I believed her.

With every grade,
with every achievement,
with every new friend,
I shone a little more.

Una estrella dorada brillante.

She said every star has its own light,
its own place in the sky.
That I was special.
That I mattered.

Una estrella dorada brillante.

And I believed her—
I really did.
I truly did.

But now...

Now I feel more like a cloud,
passing quietly,
easily replaced.

Like grass beneath a thousand footsteps.
Like a stone among millions,
trying not to disappear.

Trying to fit in,
while forgetting
that I once believed
I was meant to shine.

It's not like the movies

It's not like in the movies.
Really.

I used to believe Hollywood,
that high school would be a sparkling world,
full of laughter, parties, adventures—
a place where I would effortlessly shine.

"You should enjoy it, these are your best years,"
they said.
So I waited,
I waited for magic,
for a life that felt like a screen.

But reality tells a different story.
Sleepless nights stretch endlessly,
emotions collide,
and some days, I don't even have the strength
to walk into a party.

And yet,
in the quiet, I feel a spark.
A tiny light someone quietly sees,
someone quietly believes in.

Maybe, just maybe,
I am enough.
Maybe my little spark
can still touch the world.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE PESNIŠKO DELO
angleški jezik, srednja šola, kategorija A

AVTOR: Jakob Lapajne Melink (2. letnik)
Gimnazija Nova Gorica; Nova Gorica
MENTORICA: Sara Remžgar

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:

Žirija se je odločila, da pesem z naslovom *War And Peace. But Mostly War*, ki jo je napisal Jakob Lapajne Melink, nagradi s priznanjem za najboljše pesniško delo. Jakobova pesem je besedilo, ki ob povsem jasni trditvi v naslovu izpostavlja in postavlja kopico vprašanj. Najprej pridejo na vrsto tista, ki ob grozečih novicah prihajajo na misel vsem ljudem: Kaj se dogaja, kdo je tisti, ki vleče vrvice, in s kakšnimi nameni? Ključno osebno vprašanje, ki si ga ob vsem zastavlja lirski subjekt (obenem pa nedvomno vsak izmed nas), je: »Bom preživel? Bom preživela?«. Odgovora avtor pravzaprav ne ponudi, nakaže pa, da se bo s problemom aktivno soočil in to na svoj način. Ob malce nepričakovanem vabilu se zato porajajo vprašanja bralcu, bralki: ne *pisane cunje z vseh vetrov*, ne brisače po navodilu iz znanega priročnika – papirnate brisače?

Besedilo, ki bolj ali manj običajna razmišljanja in zavedanje o pretresljivih dogodkih, ki pretresajo svet, zapelje v nekoliko nenavadno smer, izstopa tako po vsebini kot po slogu.

War and peace. But mostly war.

I heard the announcement today
From the *MAN* up there
About the army that is marching in.
And no one knows
where they are going
or what they want
or how long they are staying
or whether they are human
or whether they are friends with the *MAN*
or whether *HE* is a human
or whether he is our friend.

But *I* only wonder one thing.
Will I survive?
Therefore, when the army pays a visit
I'll invite them for a cup of tea
and give them some paper towels.

POSEBNA OMEMBA ZA PESNIŠKO DELO
nemški jezik, srednja šola, kategorija A

AVTORICA: Brina Kosmač (3. letnik)
MENTORICA: Ana Miladinović

OBRAZLOŽITEV ŽIRIJE:
Pesem *Licht und Hoffnung* avtorice Brine Kosmač tematizira trenutno najbolj pereče vprašanje Palestine, ki ga lirski subjekt opisuje z očmi deklic Noor (v arabščini svetloba, iluminacija) in Lior (v hebrejščini moja svetloba oz. imam svetlobo). Njune igrive in idilične mladostne dni med oljčnimi vrtovi, za katere avtorica uporabi prispodobo oaza miru, obkroža drugačen svet, v katerem divja vojna. Ta nujno poseže v njuno odraščanje in njuno otroštvo prerano prekine. Deklici postaneta ženski z odgovornostjo do zunanjega sveta, postaneta borki za mir in pravičnost slehernika. Paralelno z njuno vlogo v svetu se spremenita tudi njuni imeni; zdaj se imenujeta Tikvah (v herbejščini upanje) in Arzu (v turščini želja oz. hrepenenje). Poimenovanje deklic je preplet muslimanskega in židovskega. Ni pomembno, od kod izvira ime, pomembno je, kaj predstavlja. Otroška »svetloba« preraste v željo in upanje po boljšem svetu, kjer je sobivanje še kako mogoče.

Licht und Hoffnung

Im Land von Orangen, Wassermelonen und Palmen
lebt ein Mädchen namens Noor.
Jeden Tag spielt sie, zwischen Olivenbäumen,
mit ihrer besten Freundin Lior.

Sie leben in einer Oase voller Frieden,
mitten im Kriegsgebiet von Palästina,
sie sind erst sieben.

Tags spielen sie mit Sonnenstrahlen,
laufen durch die Gegend
und machen Freundschaftsarmbände aus Nussschalen.

Aber die Kindheit dauert nicht ewig –
jetzt sind sie junge Frauen mit Verantwortungen
und nicht wenig.

Ihre Verantwortung ist zu kämpfen,
für sich selbst, für Freiheit und Gerechtigkeit,
für alles das, für alle Menschen.

Krieg, Genozid, Mord, Schlacht und Kampf.
Und alles, was ist Tabu,
das nimmt ihnen nicht die Hoffnung weg,
sie heißen jetzt Tikvah und Arzu.

O letošnjem natečaju

Razpis je bil tudi v tem letu pripravljen v sodelovanju z založbo Mladinska knjiga, pri kateri sta izšli dve od knjig, iz katerih smo črpali izhodiščne odlomke (*Gospodična z monstero*, ki jo je napisala Maša Ogrizek, in *Prepo-parki*, pod katero se je podpisala Nina Valič).

18. oktobra 2025 je Društvo slovenskih književnih prevajalcev organiziralo izobraževalno delavnico za mentorje z naslovom *Od Marjetice do Jamretice; Prevajanje mladinske književnosti med tekstom in kontekstom*, kjer smo med drugim obravnavali tretje letošnje izhodiščno besedilo (*Pesnica X*, Elizabeth Acevedo, prevod Katja Zakrajšek).

Na letošnji literarni natečaj smo prejeli skupno 163 prispevkov – približno tretjino vseh prispevkov predstavljajo prozna dela v slovenščini, drugo tretjino poezija v slovenščini, celoto pa dopolnijo literarna dela (proza in poezija) v angleščini, nemščini, francoščini in španščini.

Mladi ustvarjalci prihajajo iz celotne Slovenije, na natečaj smo prejeli prispevke s 43 osnovnih šol in 15 gimnazij oziroma srednjih šol.

Pri literarnem ustvarjanju je mladim ustvarjalcem ob strani stalo 65 mentoric in mentorjev, nekaj mladih pa se je na natečaj prijavilo samostojno.

Zaključna prireditev je potekala 8. februarja 2026. Na prireditvi, ki jo je povezoval voditelj Toni Cahunek, smo slišali obrazložitve izbora za dela, ki so prejela posebne omembe, ter obrazložitve izbora in odlomke iz nagrajenih zgodb, esejev in pesmi. Odlomke so brali: Laura Škoberne (rojena govorka francoskega jezika, ki v Pionirskem domu poučuje francoski in italijanski jezik), Blaž Setnikar (filmski in gledališki igralec) in Nina Valič (gledališka igralka).

Podelitvi priznanj je sledil pogovor z žirijo, kjer so imeli udeleženi ustvarjalci in njihovi mentorji možnost zastaviti vprašanja o svojem delu in literarnem ustvarjanju nasploh žirantom – Aljoši Harlamovu, Cvetki Sokolov in Stanki Hrastelj – ter Nini Valič, avtorici knjige *Prepo-parki*.

Nagrajena dela Literarnega natečaja Bodi pisatelj/pisateljica 2026
Izdal: Pionirski dom – Center za kulturo mladih
Zanj: Barbara Murn, direktorica
Ustanoviteljica: Mestna občina Ljubljana
Zasnovala in uredila: dr. Tamara Fabjančič
Jezikovni pregled: Anika Logar
Oblikovanje: Grafoblika

Brezplačen izvod
Ljubljana, 2026

Mestna občina Ljubljana
SANDOZ | lek
GENERALI